

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci

Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**KOMPLEXNÍ ANALÝZA VEDENÍ ROZHOVORU
MODERÁTOREM JANEM KRAUSEM**

The Complex Analysis of Leading the Interview by the Moderator Jan Kraus

Bakalářská diplomová práce

Andrea ŠTIPČÁKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Petra CHVOJKOVÁ, Ph.D.

Olomouc 2018

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou diplomovou práci vypracovala samostatně a uvedla v ní veškerou použitou literaturu a další zdroje.

Práce obsahuje 114 423 znaků (včetně mezer).

V Olomouci dne .....

Podpis .....

Tímto bych ráda poděkovala Mgr. Petře Chvojkové, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, pomoc při specifikaci tématu, cenné rady, připomínky, ochotu a čas, který mi na společných konzultacích věnovala.

Anotace

Tato bakalářská práce se zabývá komplexní analýzou stylu vedení rozhovoru moderátorem Janem Krausem v pořadech Uvolněte se, prosím (Česká televize) a Show Jana Krause (FTV Prima). Pomocí metod konverzační analýzy a formální analýzy otázek zkoumá komunikační styl moderátora a pozoruje, zda se jeho styl moderování s přechodem z jedné televizní stanice na druhou změnil.

Klíčová slova

Dialog, mediální dialog, rozhovor, moderátor, konverzační analýza, formální analýza otázek, neverbální komunikace, Česká televize, FTV Prima, Uvolněte se, prosím, Show Jana Krause, Jan Kraus.

Abstract

This thesis deals with the comprehensive analysis of the interviewing style of the Czech talk show host Jan Kraus in the talk shows *Uvolněte se, prosím* (aired Česká televize) and *Show Jana Krause* (aired by FTV Prima). The methodology of the thesis is based on a conversation analysis and a formal analysis of questions. Furthermore, it seeks to examine, whether the interviewing style of the host has changed when he departed from the public television broadcaster to a private television station.

Key words

Dialogue, media dialogue, interview, moderator, conversation analysis, formal analysis of questions, nonverbal communication, Česká televize, FTV Prima, *Uvolněte se, prosím*, *Show Jana Krause*, Jan Kraus.

OBSAH

1	ÚVOD	8
2	CÍLE PRÁCE	9
3	METODOLOGIE PRÁCE	10
3.1	ZPŮSOB VÝBĚRU VZORKU	11
3.2	ANALYZOVANÝ VZOREK	12
4	STRUKTURA PRÁCE A POSTUP	14
5	TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC	15
5.1	DIALOG	15
5.1.1	Mediální dialog	16
5.1.2	Základní pojmy dialogu	18
5.1.2.1	<i>Střídání replik mluvčích v dialogu (turn-taking)</i>	19
5.2	TALK SHOW	20
5.2.1	Formáty talk show	20
5.2.2	Nepsaná pravidla talk show.....	21
5.2.3	Moderátor talk show.....	22
5.3	NEVERBÁLNÍ KOMUNIKACE VE VÁZANOSTI NA ŘEČ MODERÁTORA	23
5.3.1	Neverbální komunikace.....	23
5.3.1.1	<i>Gestika</i>	25
6	JAN KRAUS A JEHO POŘADY	27
6.1	UVOLNĚTE SE, PROSÍM	27
6.2	SHOW JANA KRAUSE.....	28
7	ANALYTICKÝ APARÁT	30
7.1	KONVERZAČNÍ ANALÝZA	30
7.1.1	Replika	30
7.1.2	Transkript v konverzační analýze.....	31
7.2	FORMÁLNÍ ANALÝZA OTÁZEK	32
7.3	REFORMULACE A OPAKOVÁNÍ ODPOVĚDI.....	33
8	ANALÝZA	35

8.1	ANALÝZA ČETNOSTI A POMĚRU REPLIK.....	35
8.1.1	Srovnání poměru a počtu replik moderátora a hosta.....	35
8.1.2	Tázací, netázací a výzvodové repliky	39
8.2	ANALÝZA DOTAZOVÁNÍ MODERÁTORA	42
8.2.1	Jednoduché vs. komplexní dotazy.....	44
8.2.2	Otevřené vs. uzavřené otázky.....	47
8.2.3	Následné otázky	49
8.3	ANALÝZA DÉLKY PROMLUV MLUVČÍCH.....	51
8.4	REFORMULACE A OPAKOVÁNÍ SLOV	55
8.5	HUMOR A IRONIE V POŘADECH JANA KRAUSE	57
8.5.1	Rozhovory s Petrou Nesvačilovou	57
8.5.2	Rozhovory s Janou Bobošíkovou.....	59
8.5.3	Rozhovory s Leošem Marešem	60
8.5.4	Rozhovory s Tomášem Řepkou	62
8.6	ANALÝZA GESTIKY MODERÁTORA VE VÁZANOSTI NA JEHO ŘEČ	62
8.6.1	Emblémy (symboly).....	63
8.6.2	Ilustrátory	64
8.6.3	Regulátory	67
8.6.4	Adaptéry	68
9	SHRUTÍ A KOMPARACE VÝSLEDKŮ ANALÝZY	70
10	ZÁVĚR.....	72
11	SEZNAM PRAMENŮ	74
12	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	75
13	SEZNAM OBRÁZKŮ.....	81
14	SEZNAM TABULEK	82
15	SEZNAM PŘÍLOH	83
16	PŘÍLOHY	84

1 ÚVOD

Osoba moderátora hraje v mediálním dialogu velmi důležitou roli. V americké angličtině se pro ni vžil výraz „anchor“, do češtiny přeložitelný jako „kotva“. Je to člověk, který je „tváří“ svého pořadu, diváci jej mají spojený s jeho jménem. V České republice představuje jednu z takových kotev Jan Kraus.

Diváci ho znají jako herce, dramatika a nekompromisního moderátora talk show Uvolněte se, prosím vysílanou na veřejnoprávní České televizi a její obdoby Show Jana Krause, kterou uvádí komerční televize Prima. Oba pořady jsou formy tzv. late night shows, jež jsou oblíbené především ve Spojených státech amerických. Dramaturgyně Simona Matásková vycházela při tvorbě pořadu z Late Show With David Letterman, sám moderátor se pak netají tím, že se nechal inspirovat moderátorským stylem Jaye Lena, jenž stál u zrodu The Tonight Show.

Pro Jana Krause je typický ironický a velmi břitký humor. Svým hostům často pokládá jim nepříjemné dotazy, do svých „obětí“ se zakousne a nenechá se jimi ošálit, když chtějí nenápadně přejít k jinému tématu. Příkladem nám může být díl z 3. dubna 2009, kdy si moderátor do svého pořadu pozval političku a bývalou členku Strany zelených Kateřinu Jacques, od níž více než osm minut požadoval vysvětlení pojmu biomasa. Nebojí se však udělat si legraci také sám ze sebe.

Na české moderátorské scéně působí Jan Kraus se svými pořady už více než třináct let. Bakalářská diplomová práce se pokusí zodpovědět, zda a jak se jeho styl moderování změnil, a jestli případná změna souvisí s přechodem z veřejnoprávní televize na televizi soukromou.

2 CÍLE PRÁCE

Cílem bakalářské práce je analyzovat způsob řízení rozhovoru moderátorem Janem Krausem v již nevysílaném pořadu Uvolněte se, prosím a v současné talk show televize Prima s názvem Show Jana Krause.

Analýze bude podrobena celkem osm rozhovorů natočených v rámci výše uvedených pořadů. Pomocí metod konverzační analýzy a formální analýzy bude sledováno, jaké strategie používá Jan Kraus k dosažení svého komunikačního cíle. Pozornost bude věnována četnosti užívání reformulací a vybraných typů replik Janem Krausem a sledována bude taktéž délka jeho promluv. V další části práce dojde k identifikaci vybraných neverbálních projevů moderátora, konkrétně jeho gest rukou.

Práce přihlédně také k faktu, že každý z pořadů spadá pod jiné médium. Dílčím cílem práce je tedy zjistit, zda se styl vedení rozhovoru moderátorem s jeho přechodem z veřejnoprávní České televize, která vysílala pořad Uvolněte se, prosím, na komerční stanici Prima, jež vysílá Show Jana Krause, změnila.

Vzhledem k omezenému výzkumnému vzorku a řadě faktorů ovlivňujících zkoumané rozhovory, nebude možné výsledky analýzy zobecnit.

3 METODOLOGIE PRÁCE

Z velké části bude rozbor jednotlivých rozhovorů z pořadů Jana Krause založen na kvalitativní konverzační analýze, což je „*přístup orientovaný na empirické studie založené na rozsáhlém materiálu zaznamenávajícím reálné rozhovory v různých situacích.*“ (Hirschová 2013: 275) V rámci ní bude sledován poměr replik moderátora vůči replikám pronesených hostem a délka promluv mluvčích, díky které zjistíme, jaký prostor si moderátor vymezil pro své vlastní promluvy, a jak dlouho nechal odpovídat své hosty.

Jednotlivé otázky moderátora budou následně na základě formální analýzy otázek rozděleny do předem stanovených kategorií. Analýza bude částečně vycházet z typologie otázek, kterou Martin Havlík (2008a: 198) vymezil ve své práci *Otázky Václava Moravce*, a bude případně doplněna o další druhy. Na základě zjištěné četnosti užívání jednotlivých typů otázek se pokusíme určit míru agresivity ve stylu kladení otázek moderátora.

Vedle verbálního projevu moderátora se bakalářská práce bude zabývat také jeho gesty. Vzhledem k tomu, že během moderování Jan Kraus většinu času sedí za stole, zaměří se analýza na gesta prováděná rukama. Pohyby rukama budou sledovány ve vázanosti na obsah promluv moderátora, je tedy pravděpodobné, že účel jejich užití nebude odpovídat definicím gest, které jsou uváděny v odborné literatuře. Janem Krausem nejčastěji používaná gesta budou popsána a následně interpretována právě s ohledem na jeho promluvu. Sledováno také bude, v jaké situaci moderátor gesta používá (např. při uvedení hosta, během přivítání se s ním atd.).

V dílčích krocích analýzy budou mezi sebou porovnány jak výsledky všech rozborů sledovaných rozhovorů navzájem, tak výsledky takových dvojic rozhovorů, jejichž společným prvkem je jméno hosta. Učiněno tak bude z důvodu srovnání vedení rozhovoru Janem Krausem na jednotlivých televizních stanicích. Na základě výsledků se pokusíme určit, jaké typy otázek moderátor používá nejčastěji, kolik prostoru k odpovědím si vymezuje pro sebe a kolik poskytuje svým hostům, jaké typy gest ve vázanosti na svůj verbální projev nejčastěji používá apod.

3.1 Způsob výběru vzorku

Analyzovaný vzorek byl vybírán z odvysílaných dílů pořadů Uvolněte se, prosím, jenž na České televizi běžel každý pátek od 19. listopadu do 25. června, a Show Jana Krause.¹ U něj jsme vycházeli z epizod odvysílaných od 3. září, kdy byl pořad poprvé uveden na obrazovkách televize Prima, do 31. prosince 2017.²

Vybrání byli takoví hosté, kteří vystoupili v obou pořadech. Dohromady v 549 dílech³ šlo o celkem 106 osob⁴. Kromě epizody ze 7. ledna 2005 s Karlem Schwarzenbergem, Barbarou Kodetovou a Janem Schwarzem byly všechny dostupné online v archivu České televize a na Youtube kanále Show Jana Krause.⁵

Vzorek byl dále zvolen tak, aby v něm byli zastoupeni muži i ženy ve stejném poměru. Dalším kritériem byl výběr hostů s různými povoláními. Analýza tak vychází z rozhovorů Jana Krause se sportovcem, moderátorem, političkou a režisérkou/herečkou. Vzorek byl takto zvolen proto, abychom mohli sledovat, zda se chování moderátora mění v závislosti na tom, jaké má jeho host pohlaví a povolání.

Důležitou roli hrála při výběru rozhovorů také jejich přibližně stejná stopáž dvojic rozhovorů, aby se zamezilo výkyvům mezi počtem replik moderátora a hosta kvůli odlišným délkám rozhovorů. Zatímco v Show Jana Krause dostávají všichni tři hosté podobné množství času, v původním pořadu České televize Uvolněte se, prosím měl nejvíce prostoru vždy první host, nejméně pak poslední.

Dalším kritériem byla také minimálně pětiletá časová prodleva mezi rozhovory s jednotlivými hosty. Vyloučeny byly speciální díly, které nějakým způsobem narušily tradiční průběh pořadů. Šlo především o epizody natočené v zahraničí nebo vánoční speciály (ty bývají přerušovány instrukcemi režiséra a často v nich vystupuje moderátorova rodina a jeho blízcí přátelé). Jejich vyřazením došlo k eliminaci netradičního chování Jana Krause vzhledem k přítomnosti dobře známých osob nebo natáčení v jiném než jemu známém prostředí.

---

¹ Zmíněné pořady byly vybrány z toho důvodu, že nejsou striktně vázány scénářem a vyžadují improvizaci moderátora. Při volně těchto pořadů hrála důležitou roli také jejich vzájemná podobnost, četnost odvysílaných epizod, různorodost pozvaných hostů a dostupnost epizod na internetových portálech. Z výše uvedených důvodů byly pro analýzu vyloučeny pořady Další, prosím, O. K. – Občan Kraus, Sauna a další.

² Konečné datum (31. prosince 2017) bylo zvoleno vzhledem k termínu odevzdání bakalářské práce.

³ Z toho: Uvolněte se, prosím – 239 epizod Show Jana Krause – 310 epizod

⁴ Někteří hosté sem byli pozváni i třikrát.

⁵ Rozhovory s aktéry, kteří se zúčastnili obou pořadů, jsou nahrány na přiloženém DVD.

Analyzované jednotky byly zvoleny na základě představy zkoumajícího, jde tedy o výběr záměrný, který neumožňuje širší zobecnění výsledků.

3.2 Analyzovaný vzorek

Pro komplexní analýzu řízení rozhovoru moderátorem Janem Krausem bylo vybráno osm rozhovorů s celkem čtyřmi osobnostmi:4

- Host: Tomáš Řepka

- *Uvolněte se, prosím, datum vysílání: 5. září 2008 (stopáž: 19:17)*

Tomáš Řepka byl v epizodě vysílané 5. září 2008 prvním hostem. Během rozhovoru vystřídal mluvčí čtyři témata – impulzivnost fotbalisty na hřišti, parkování na zákazu zastavení, působení hráče v klubu Sparta Praha a nakonec se vrátili zpět k fotbalu a konfrontacím Tomáše Řepky se spoluhráči a rozhodčími.

- *Show Jana Krause, datum vysílání: 14. února 2014 (stopáž: 18:01)*

V Show Jana Krause vystoupil Tomáš Řepka jako první host. Moderátor jej v úvodu opět představil jako impulzivního hráče. Rozhovor čerpá z šesti témat – odchod fotbalisty z West Ham United, autobiografická kniha hráče, česká fotbalová scéna, působení Tomáše Řepky v týmu AC Sparta Praha, obraz hráče v médiích a jeho soukromý život.

- Host: Leoš Mareš

- *Uvolněte se, prosím, datum vysílání: 4. března 2005 (stopáž: 12:28)*

Do této epizody byli pozvaní pouze dva hosté, Leoš Mareš vystoupil jako druhý v pořadí. Mluvčí se (mimo úvodní pasáž, v níž s pozvaným navázali na ukončený rozhovor s Nad'ou Urbánkovou) zabývali pouze dvěma tématy, a to cenou automobilů Leoše Mareše a jeho partnerským životem.

- *Show Jana Krause, datum vysílání: 8. března 2013 (stopáž: 15:01)*

V pořadu vysílaném na TV Prima vystoupil Leoš Mareš jako první host. Během rozhovoru vystřídal mluvčí pět témat – rvačka Leoše Mareše, která se udála týden před jeho účinkováním v talk show, pořad Superstar, působení moderátora v rádiu, porovnávání služeb v České republice a v USA a soukromý život Leoše Mareše.

- Host: Jana Bobošíková

- *Uvolněte se, prosím, datum vysílání: 27. ledna 2006 (stopáž: 14:23)*

V epizodě z 27. ledna 2006 představil moderátor Janu Bobošíkovou jako prvního hosta. V rozhovoru se mluvčí věnovali především politickým tématům, a to zvolení Jany Bobošíkové do Evropského parlamentu, a získaným zkušenostem z jejího z dosavadního působení a české politické scéně.

- *Show Jana Krause, datum vysílání: 9. listopadu 2012 (stopáž: 14:18)*

Jana Bobošíková vystoupila v Show Jana Krause jako první z pozvaných hostů. Při jejím představování moderátor podotkl, že se často ve svých názorech s kandidátkou na prezidenta republiky ČR liší. Mluvčí se během rozhovoru zabývali dvěma tématy – politikou a manželstvím Jany Bobošíkové.

- Host: Petra Nesvačilová

- *Uvolněte se, prosím, datum vysílání: 23. března 2007 (stopáž: 11:33)*

Druhým hostem epizody vysílané 23. března 2007 byla Petra Nesvačilová. Jan Kraus se režisérky a herečky ptal na začátky její kariéry, zajímal se o její studium na FAMU a přibližně šest minut celého pořadu věnoval významu slova „tabu“ a žádal Petru Nesvačilovou o uvedení několika příkladů.

- *Show Jana Krause, datum vysílání: 9. listopadu 2016 (stopáž: 10:26)*

V pořadu Show Jana Krause vystoupila Petra Nesvačilová jako třetí host. Na rozdíl od epizody vysílané v České televizi se moderátor věnoval především režisérské kariéře Petry Nesvačilové a jejímu aktuálnímu filmu.

4 STRUKTURA PRÁCE A POSTUP

Práce je rozdělena na teoretickou a analytickou část. V kapitole 5 *Teoreticko-metodologický rámeček* jsou vysvětleny základní pojmy související s dialogem, mediálním dialogem a interview. Formáty talk show, její nepsaná pravidla a role moderátora v zábavném pořadu jsou blíže specifikovány v podkapitole 5.2 *Talk show*. Taktéž je definován pojem gestika, jíž se bakalářská práce zabývá ve vázanosti na řeč moderátora. V kapitole 7 *Analytický aparát* jsou vymezeny termíny související s analytickou částí práce, jako např. konverzační analýza, jednotlivé typy otázek apod.

Analytická část je zaměřená na kvalitativní a kvantitativní analýzu vybraných částí epizod pořadů *Uvolněte se, prosím* a *Show Jana Krause*. Analýza byla provedena v několika krocích. Nejprve byly transkribovány vybrané rozhovory dle manuálu Petra Kaderky a Zdeňky Svobodové (2006: 15-51) z internetového portálu korpus DIALOG, posléze byl proveden kvalitativní a kvantitativní rozbor inspirovaný již výše zmíněnou prací Martina Havlíka. V první fázi došlo k analýze poměru replik Jana Krause oproti poměru replik hosta. Repliky moderátora byly následně rozděleny na výzvané, netázací a tázací, u kterých došlo k podrobnější analýze. Následně byla zjišťována délka promluv jednotlivých hostů. Analyzována byla taktéž gestika moderátora ve vázanosti na jeho řeč. Jelikož sedí Jan Kraus většinu délky rozhovoru za stolem, soustředí se práce pouze na pohyby jeho rukou.

Analytická část je doplněna o tabulky zaznamenávající četnosti daných jevů, ukázky transkriptů a fotografie neverbálních projevů Jana Krause. V závěru jsou shrnuty dosažené výsledky.

5 TEORETICKO-METODOLOGICKÝ RÁMEC

Oporou analytické části práce je část teoretická. V následujících čtyřech podkapitolách budou vymezeny základní pojmy, se kterými budeme v analýze jednotlivých rozhovorů pracovat. Kvůli širšímu kontextu jsou nejprve vysvětleny termíny dialog, mediální dialog a interview. Přiblížen je také pojem talk show a role a techniky moderátora zábavného pořadu.

5.1 Dialog

Dialog je jednou ze základních forem mezilidské interakce. Jeho účastníci hovoří v určitém časovém úseku o jednom tématu, reagují na repliky svého komunikačního partnera a dávají najevo, že mu naslouchají. (Hirschová 2013: 280-281)

Rozlišujeme dialogy spontánní (přirozené) a řízené (institucionální). Spontánní rozhovory jsou běžné pro každodenní situace a vyznačují se svou nepřipraveností a neřízeností. Takovéto dialogy jsou „*značně tematicky rozrůzněné (při návštěvě příbuzných nebo známých může přijít řeč v podstatě na cokoli) a málo uspořádané.*“ (Hoffmannová a Müllerová 2000: 7) Naopak v dialozích řízených často bývá předem určena jejich délka trvání a téma a jejich účastníci mají své sociální role a statusy. Zpravidla je vede výše společensky nebo institucionálně postavená osoba, která nastoluje téma a ovlivňuje průběh celého dialogu. (tamtéž: 54-55)

Pro institucionální dialog je typická asymetrie jeho účastníků, která je „*potencionálním zdrojem napětí, konfliktu.*“ (tamtéž: 16) V takovém rozhovoru má vždy jeden z mluvčích vyšší společenskou nebo institucionální pozici. Jedná se například o dialog mezi učitelem se žákem, policistou se řidičem nebo lékařem s pacientem. (Hirschová 2013: 280-281) Dle Hoffmannové a Müllerové (2000: 11-12) se v různých institucích a odlišných typech dialogů nesouměrné postavení komunikujících osob projevuje v rozdílných podobách. Za extrémní (a velmi pravděpodobně hypotetickou) formu asymetrie považují naprostou převahu profesionála. Takový člověk rozhovor řídí v souladu se svým zaběhlým „vzorcem“, chová se velmi autoritativně a sebevědomě. Proti němu obvykle stojí občan-laik, který vystupuje v pozici žadatele a je velkou část rozhovoru pasivní. Profesionál pak s takovou osobou dle svých potřeb snadno manipuluje. Druhou formu extrémnosti v rámci institucionálního dialogu vidí naopak ve velmi přátelské, uvolněné konverzaci, v níž jsou si její účastníci vzájemně vstřícní a žertují mezi sebou. Většina dialogů se dle Hoffmannové s Müllerovou pohybuje mezi těmito dvěma typy.

Během nácviu komunikačních technik nebo jisté formy terapie se můžeme setkat také s takzvaným z vnějšku řízeným dialogem dvou osob, při němž je přítomen další člověk, který dialog sleduje, koordinuje a případně také ovlivňuje reagování jeho účastníků. (Hirschová 2013: 283)

5.1.1 Mediální dialog

Institucionalizovanou formou přirozených dialogů jsou dialogy mediální. V takových rozhovorech zastupuje moderátor funkci reprezentanta daného média. Nespadají sem však rozhovory mezi moderátory zpráv, počasí, sportu apod., kterými si účastníci řečového jednání vyplňují volné chvíle mezi uváděním. V tomto případě mluvíme spíše o neřízených rozhovorech.

Vztah komunikujících osob je v mediálním dialogu asymetrický, moderátor je tím, kdo nastoluje témata, pokládá otázky a zároveň má moc korigovat délku odpovědí, udělovat (případně odebírat) slovo a na základě vlastního uvážení hodnotit odpovědi hostů. (Čmejrková 2013a: 9-10) „Moderátor může hosty kárat, ironizovat a jinak omezovat, používat vůči nim různé druhy verbálního násilí, zatímco hosté si totéž vůči němu zpravidla dovolit nemohou.“ (tamtéž: 10)

V souvislosti s mediálním dialogem můžeme specifikovat tzv. triadickou strukturu, která mluví o identitách já, ty a oni. Identitu já získává člověk tím, že promluví, identitu ty nabude tak, že je někým osloven. Mimo situaci promluvy se nachází identita oni, která může být cílem replik mezi mluvčím a adresátem. Je zastoupena především publikem. (Čmejrková 2011b: 253)

Právě publikum je velmi důležitým prvkem mediálního dialogu. Moderátor mu věnuje část svých replik při zahájení promluvy (např. „Dobrý večer, vítám vás u obrazovek, vážení diváci...“) a obrací se na něj také v závěru dialogu. (tamtéž: 254) Mluvíme o takzvané dvojí intenci vstupu, při níž moderátor svou pozornost dělí mezi hosta a publikum.⁶ Je jím ovlivněno také chování obou mluvčích – moderátor upřesňuje názory svého hosta, který se zase snaží o udržení si své tváře. (Čmejrková 2003: 85-86)

Pokud se publikum nachází přímo v sále, je především v zábavných pořadech typické, že moderátorovy vtipy (mířené často na hosta) doprovází potleskem či smíchem. Host je v takovém případě stavěn do nepříjemné pozice, zvláště pokud jsou mu kladeny otázky,

---

⁶ Ať už se nachází přímo ve studiu, nebo u televizních obrazovek

na které by nejradyji neodpovídal. (Čmejrková 2013a: 10-11) Takový styl moderování je typický pro Jana Krause, který dává v rozhovorech výrazně najevo svou dominantnost. Dle analýzy Čmejrkové své hosty často uvádí do rozpaků jakýmsi šaškováním, provokativními a často nevhodnými otázkami a svou urputností jim nedovoluje odvést řeč od tématu. (Čmejrková 2013b: 67) „*Pro hosty má připravena spíše choulostivá a nepříjemná témata; vybírá z jejich soukromého nebo profesionálního života události trapné, kontroverzní, negativní.*“ (Hoffmannová 2013: 142)

Za formu mediálního dialogu pokládáme interview, v němž tazající vystupuje jako zástupce daného média (instituce). (Hirschová 2013: 294) Interview⁷ je jedním ze základních žurnalistických žánrů. Osvaldová a Halada (2007: 93) tento pojem vysvětlují jako výměnu otázek a odpovědí, při které je vždy pevně stanovená role tazatele, který se soustředí na získání potřebných informací, a role odpovídajícího.

Dle Jílka (2009: 76, 95-96) je interview „*dialogický žánr primárně mluvený*“ a rozlišuje jeho dva typy. Zpravodajský rozhovor má čistě informativní funkci a je veden mezi dvěma osobami. Jsou pro něj typické dichotomické a alternativní otázky, objevit se mohou také otázky doplňující. Naopak v publicistickém rozhovoru se kromě výše zmíněných otázek objevují také otázky kontrolní a otevřené. Žurnalista v něm často navazuje na odpovědi tázaného a specifikem je také používání vět oznamovacích místo otázek.

Hirschová (2013: 294-295) interview definuje jako dialog „*se známou nebo významnou osobností v masových komunikačních prostředcích*“ a blíže specifikuje role jeho účastníků. Uvádí, že tazatel ne vždy rozhoduje o zaměření rozhovoru. To může být ovlivněno institucí (médiem), pro které dané interview vzniká. Na přípravě otázek se kromě dotazujícího často podílí více osob a stává se, že instituce zasahuje do pořadí jejich položení. Na straně dotazujícího i odpovídajícího se mohou objevit manipulační strategie, například pokud se dotazující snaží odpovědi vyhnout nebo na položený dotaz reaguje otázkou. Jejich role však během rozhovoru zůstávají stabilní a nemění se.

V českém prostředí je pojem interview spojený se seriózností a informativností moderátora pořadu. (Čmejrková 2013b: 46) U televizního žurnalisty je důležité, aby kromě obsahové stránky věci během rozhovoru udržoval oční kontakt se svým hostem, navázal s ním příjemnou atmosféru a zbavil jej tak případné trémy. Význam hraje také navození pocitu relativně „*útulného*“ prostředí. (Hladký 1986: 259)

---

⁷ Český rozhovor

5.1.2 Základní pojmy dialogu

Základní jednotkou členění dialogického textu je replika (turn). Jde o souvislý úsek textu pronesený některým z účastníků dialogu bez toho, aniž by byl přerušen jiným mluvčím. Repliku může tvořit jedna nebo více výpovědí, nemusí mít nutně podobu věty a je obvykle ukončena zvukovým prostředkem, např. poklesnutím hlasu, pauzou apod. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 21-22). Ukončením výpovědi vzniká tzv. šev, který umožňuje dalšímu účastníkovi vstoupit do dialogu se svou vlastní replikou. Vnímání švu je subjektivní. Může se tedy stát, že účastník dialogu správně neporozumí signálu předchozího mluvčího a předčasně mu vpadne do řeči. Na špatné zhodnocení situace jej původní mluvčí může upozornit (např. „*Chtěl jsem ještě říct, že...*“) (Hirschová 2013: 285)

Repliky se seskupují do tzv. sekvencí. Tvoří je obvykle 2-3 repliky dialogu, které na sebe vzájemně navazují. Pokud vezmeme v úvahu dvojici replik, první replika má funkci intonační, druhá reaktivní (např. otázka – odpověď). Na odpověď může účastník dialogu reagovat svou odpovědí a vzniká tak trojčlenná sekvence. Třetí replika nejčastěji slouží k porozumění mezi mluvčími. Dvojice replik, které spolu strukturně i funkčně souvisejí, nazýváme párovými replikami/sekvencemi (adjacency pairs). (Hirschová 2013: 285-286) Mluvčí jimi obvykle zahajují a ukončují rozhovor. (Nekvapil 2000: 82) Jedná se například o dvojice replik otázka – odpověď, návrh – přijetí/odmítnutí návrhu, pozdrav – odpověď na pozdrav, žádost – splnění/nesplnění apod. Pořadí dvojic replik je ustálené, použití první části podmiňuje část druhou. (Sedláková 2014: 465). V případě, že komunikační partner na první člen dvojice nereaguje užitím druhého členu, může si mluvčí tuto absenci vysvětlit např. jako neznalost, nezdořilost apod. (Nekvapil 2000: 83) Většina párových sekvencí umožňuje dvě možnosti reakce na první repliku. V takovém případě vybírá účastník dialogu jednu z alternativ na základě systému preferencí. Preferované akce jsou předvídatelné, nepreferované jsou složitější a v případě jejich užití následuje vysvětlení, proč se pro nepreferované jednání účastník dialogu rozhodl. Nepreferované akce často začínají hezitačními výrazy nebo částicemi. (Sedláková 2014: 465).

Párovým sekvencím mohou předcházet tzv. pre-sekvence (přípravné dvojice). Účastník dialogu jimi zjišťuje, zda jsou podmínky pro realizaci komunikační akce příznivé, nebo ne. Na základě zjištění se rozhoduje, jestli ji uskuteční. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 25) Pozvání na večeři může např. předcházet otázkou, zda má komunikační partner na večer nějaké plány.

Problémy vzniklé během dialogu (např. přerušování, přeslechnutí, špatné porozumění apod.) napravují tzv. opravné sekvence. (Nekvapil 2000: 84) Opravit svou repliku může 1. mluvčí, který si svou chybu sám uvědomil (což je v praxi preferováno), 2. mluvčí, který byl na chybu upozorněn komunikačním partnerem, 3. komunikační partner. Taktnější však je, pokud nějakým podnětem partnera na jeho chybu upozorníme a umožníme mu tak, aby se opravil sám. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 30)

5.1.2.1 *Střídání replik mluvčích v dialogu (turn-taking)*

Ke střídání replik mluvčích v dialogu dochází během procesu výměny rolí mluvčího a posluchače. (DeVito 2008: 470) Místa, která jsou vhodná k vystřídání mluvčích, nazýváme potenciálními předěly. Střídání mluvčích na těchto místech v dialogu je založeno na třech pravidlech:

1. Během pronášené repliky zvolí dosavadní mluvčí následujícího mluvčího, kterého vyzve k ujetí se slova gestem, pohledem, oslovením apod.
2. V případě neoznačení dalšího mluvčího může začít hovořit kdokoli, což může vyústit v situaci, kdy mluví několik účastníků dialogu najednou. Je tedy důležité, aby se ten, kdo sám sebe označil za nového mluvčího, co nejrychleji ujal slova.
3. Pokud dosavadní mluvčí neoznačí dalšího mluvčího a po vzniku předělu si slovo nikdo nepřevzme, může v řeči pokračovat dosavadní mluvčí.

Potenciální předěly bývají signalizovány poklesem hlasu mluvčího a jsou často doprovázeny delší pauzou, gestem apod. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 27-28) Ukončení repliky může případně mluvčí předem oznámit (např. „*A už jenom poslední slovo...*“). (Hirschová 2013: 286)

V dialozích dochází k situacím, kdy si jejich účastníci vzájemně „skákají do řeči“ a vznikají tak překryvy replik. Pokud se repliky mluvčích překrývají, ale dosavadní mluvčí svou repliku dokončí, mluvíme o přesahu (overlap). (Hirschová 2013: 285) K přesahu většinou dochází jednu až dvě slabiky před potenciálním předělem. Pojem přesah je nutné odlišit od pojmu přerušování (interruption). V případě přerušování vpadne komunikační partner dosavadnímu mluvčímu do řeči uprostřed jeho repliky, aniž by se blížilo místo potenciálního předělu. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 28-29) Rozlišujeme přerušování kooperativní a kontroverzní. Kooperativní (nekonfliktní) přerušování moderátor používá k povzbuzení hosta k další řeči, ke změně tématu apod., někdy jej uvádí omluvou (např. „*promiňte, že vás přerušuji...*“). Host se většinou takovému přerušování nebrání. Kontroverzní přerušování naopak vyvolává mezi

účastníky dialogu napjatou atmosféru. Tento typ přerušení se vyskytuje zejména v politických debatách. Moderátor se snaží vstoupením do řeči svého hosta dobrat k pravdivým informacím, či ke srozumitelnějšímu vysvětlení dané problematiky. Host se přerušení brání, reaguje na něj opakováním toho, co už dříve říkal, odmítnutím či vysvětlováním. Může dojít k situaci, že sám host moderátora přeruší. (Müllerová 2013: 102-104)

Překryvy jsou typické především pro politické debaty, v nichž diskutující pravidlo střídání replik často nedodržují. Hosté chtějí mít na své odpovědi stejné množství času jako jejich oponenti, odpovídají i na otázky, ke kterým nemají v danou chvíli co říci. Činí tak proto, aby výsledný dojem z debaty nebyl takový, že byli svým komunikačním partnerem zatlačeni do kouta. (Havlík 2013: 197-198)

5.2 Talk show

Pořady Uvolněte se, prosím a Show Jana Krause jsou talk show.⁸ Osvaldová a Halada (2007: 184) talk show definují jako „rozhlasový nebo televizní pořad, jehož hlavní součástí je interview s osobnostmi, které jsou předmětem obecného zájmu.“ Důležitým prvkem talk show je také exkluzivita pozvaných hostů, kteří své vystoupení v ní často využívají k propagaci nového filmu, hudební nahrávky apod. (Reifová 2004: 257)

Hirschová se Svobodovou (2014: 52) uvádějí, že se talk show vyvinula z interview a specifikují několik jejich společných znaků:

- adresátem pořadu je posluchač/divák/u interview čtenář,
- informace (obsah sdělení) je obsažena v otázkách i v odpovědích,
- role účastníků jsou pevně vymezeny,
- důležitá je připravenost moderátora.

Mezi hlavní rysy talk show patří rozhovor účastníků tváří v tvář a kombinování verbálních a neverbálních prostředků komunikace. Základ přitom tvoří verbální složka, mimoslovní projevy jsou pouze doprovodné. (tamtéž)

5.2.1 Formáty talk show

Rozlišujeme tři formáty talk show. Do první kategorie spadají ranní talk show (tzv. the early-morning news talk magazine shows), které se poprvé objevily na obrazovkách ve 40. letech 19. století. Nejdéle běžící ranní talk show je americká Today Show, která měla

---

⁸ V anglicky psané literatuře označované jako chat show

premiéru 4. ledna 1948 (Timberg 2010: 8)⁹. V České republice jde například o Dobré ráno nebo Snídani s Novou. Součástí ranních pořadů jsou především zprávy a zábava v podobě pohádek pro děti nebo rozhovorů s hosty. (Danesi 2013: 632)¹⁰

Druhým typem jsou denní talk show s účastí publika (tzv. the daytime audience-participation shows). Jsou založené na účasti publika v pořadu. V rádiové podobě může jít o telefonáty do studia, v televizi je publikum přítomné přímo na natáčení. Hosty jsou především odborníci v dané oblasti nebo celebrity. Jako příklad uvádí Timberg (2010: 7-8)¹¹ již nevysílanou The Oprah Winfrey Show. Do této kategorie spadá také The Ellen DeGeneres Show, která se skládá z několika segmentů, v jejichž rámci má publikum možnost moderátorce položit nějakou otázku, zúčastnit se různých her apod.

Třetím a nejznámějším typem talk show jsou noční zábavné talk show (tzv. the late-night entertainment talk shows). Moderátor v nich vede rozhovor se svým hostem (případně hosty), po jehož boku často sedí dříve zpovídané osoby. Součástí pořadu nejsou pouze rozhovory s hosty, ale často také skeče nebo hudební vystoupení. Tento typ pořadu se rozvinul ve Spojených státech amerických, kde se v roce 1962 začala vysílat The Tonight Show. (Timberg 2010: 7)¹² V České republice tento formát zastupuje například Show Jana Krause (nebo dříve Uvolněte se, prosím).

5.2.2 Nepsaná pravidla talk show

Bernard Timberg (2010: 3-6)¹³ rozlišil čtyři nepsaná pravidla, která odlišují talk show od ostatních televizních pořadů (např. soap opery nebo zpráv) a každodenní komunikace:

1. Moderátor vede rozhovor, udává jeho směr a nastoluje témata. Nad svým pořadem má většinou plnou kontrolu a je obklopen týmem lidí, který pro něj pracuje (od producentů a dramaturgů až po režiséra). Moderátor je marketingovou značkou talk show, její neoddělitelnou součástí. S odchodem moderátora nemusí pořad zaniknout, může se však dramaticky změnit. Příkladem může být The Tonight Show, která vždy s příchodem nového moderátora změnila svůj název. Původně se nazývala Tonight Starring Jack Paar, v současnosti nese název The Tonight Show Starring Jimmy Fallon.

---

⁹ Vlastní překlad

¹⁰ Vlastní překlad

¹¹ Vlastní překlad

¹² Vlastní překlad

¹³ Vlastní překlad

2. Talk show má navodit atmosféru přítomného času, tedy živého vysílání. Když moderátor mluví k publiku, diváci mají mít pocit, že promlouvá k nim samotným.
3. Talk show se stává zbožím, které soutěží s jinými komoditami. Snaží se získat co nejvyšší sledovanost, aby mohla stoupnout cena inzerce. Proto musí být talk show pečlivě spravována a regulována. Může být zábavná, v některých případech až pobuřující, musí však dbát na to, aby neztratila sympatie jak inzerentů, tak samotných diváků. Hosté jsou pečlivě vybíráni, otázky předem připraveny.
4. Navenek musí talk show působit spontánně, ve skutečnosti je však do značné míry strukturována. Timberg například uvádí, že na posledním díle *The Tonight Show Starring Johnny Carson*, se podílelo 55 zaměstnanců Carsonovy produkce (kadeřníci, maskéři, kostyméři, grafici, scénáristé atd.) a dalších několik zaměstnanců televize NBC. Dopředu bývá připraven také scénář a je dána stopáž pořadu.

5.2.3 Moderátor talk show

V talk show hraje velmi důležitou roli moderátor, jenž zastupuje médium, na kterém se daný pořad vysílá, a je prostředníkem mezi svými hosty a rozhlasovými nebo televizními diváky. Jíří Kraus (1982: 224) rozlišuje dva významy slova moderátor. „*Označuje jednak vedoucího odborné besedy (ale také zábavné soutěže, např. kvizu), který komentuje a shrnuje – nebo ve shodě s etymologií slova umírňuje – názory jednotlivých účastníků, jednak rozhlasového nebo televizního hlasatele, který je zároveň redaktorem a někdy dokonce i autorem uváděných zpráv.*“

Moderátor má moc ovlivnit délku rozhovoru či jeho samotný průběh. (Müllerová 2013: 85) Na kvalitu pořadu má vliv moderátorův vyjadřovací styl, tempo řeči, barva hlasu či výslovnost. Nezanedbatelnou součástí každého rozhovoru je dodržování zdvořilosti, kterou dává moderátor najevo respekt ke svému hostu. Může se mu např. omluvit za přerušení repliky či položení nepříjemné otázky. (Müllerová 2003: 137-138)

Během interview plní moderátor několik úloh.¹⁴ Nastoluje téma, od kterého se rozhovor odvíjí, uděluje či odjímá slovo, zaujímá neutrální postoj vůči dalšímu účastníku debaty, poskytuje hostovi prostor pro vyjádření své myšlenky a případně shrnuje obsah jeho promluvy. Předpokládá se také informační připravenost moderátora. (Jílek 2005: 103)

---

¹⁴ Müllerová (2013: 118) mluví o trojí roli, kterou moderátor zastává. V institucionální roli zastupuje moderátor médium, pro které je rozhovor pořízen. Tato role může do jisté míry splynout s rolí interakční. Moderátor se sám stává účastníkem dialogu, na základě svého rozhodnutí uděluje a odjímá slovo. V soukromé roli dává moderátor najevo svůj vlastní názor, případně také sympatie/antipatie k hostovi.

Moderátor zábavného pořadu musí umět improvizovat, bezchybně artikulovat, mluvit kultivovanou variantou češtiny a nesklouzávat do slangu. Během rozhovoru by měl moderátor svému hostu poskytovat dostatečný prostor k promluvě, nezastiňovat jej, ale zároveň být dostatečně výrazný. (Hirschová a Svobodová 2014: 54-55) V případě, že je hostem tzv. odborník z praxe, vystupuje moderátor v roli nedostatečně informované osoby a snaží se získat co nejsrozumitelnější informace o dané problematice např. žádostí o vyřešení modelové situace odborníkem. (tamtéž: 56)

V talk show můžeme zaznamenat takový styl moderování, v němž hostitel vystupuje v roli rétorického vítěze a jeho host se stává jakousi „obětí“. Moderátor mu pokládá nepříjemné dotazy, kterými proniká až do jeho soukromí, manipuluje s jeho odpověďmi, chytá jej za slovo nebo mu skáče do řeči. Moderátor se nebojí před publikem svého hosta zesměšnit a diváci jeho snahu oceňují potleskem a smíchem. Někteří hosté pozvání do těchto pořadů odmítají, bojí se, aby moderátor nepoškodil jejich image. (Čmejková 2013b: 67-70)

Pořady Jana Krause patří mezi ty ostřejší na české mediální scéně. Čmejková (2011a: 76-77) staví do protikladu Všechnopárty Karla Šípa, o které mluví jako o pořadu lidové zábavy. Uvolněte se, prosím považuje za talk show kultivovanější a přirovnává ji k divadelnímu představení. V Janu Krausovi vidí profesionála, jenž během rozhovorů používá propracované postupy, kterými své hosty dostává do nepříjemných situací a baví se jejich reakcemi na ně. Jedním z těchto postupů je reformulace odpovědi hostů, která patří mezi důležité moderátorské techniky. Moderátor vlastními slovy shrnuje odpovědi hosta, které touto technikou zároveň hodnotí. Užívá při tom například následující výrazy: čili, takže, říkáte, to znamená, podle vás, čili vy chcete říct apod. Reformulace jsou často provokativní. (Čmejková 2003: 103-105)

5.3 Neverbální komunikace ve vázanosti na řeč moderátora

Tato práce se vedle konverzační analýzy zabývá také analýzou nejužívanějších gest Jana Krause ve vázanosti na jeho promluvy. V následující podkapitole budou vymezeny základní pojmy související s touto problematikou. Nelze vyloučit, že moderátor gesta používá v jiném smyslu, než je definují autoři užitých publikací.

5.3.1 Neverbální komunikace

Neverbální komunikací rozumíme mimoslovní komunikaci, která je uskutečňována prostřednictvím našich tělesných projevů. (DeVito 2008: 152) Technikou řeči těla se poprvé

hlouběji zabýval přírodovědec Charles Darwin, který na toto téma v roce 1872 vydal knihu *The Expression Of Emotion in Man and Animals*. Do popředí zájmu psychologů a široké veřejnosti se však neverbální komunikace dostala až v 60. letech 20. století. Za průkopníky neverbální dovednostní komunikace jsou považováni herci němých filmů, např. Charlie Chaplin (Pease 2001: 9)

DeVito (2008: 152-153) rozlišuje šest funkcí neverbální komunikace. Zdůrazňovací funkci vytýkáme část slovního projevu, která se nám zdá důležitá. Vybraný úsek můžeme zdůraznit např. zvýšením hlasu či dlouhým pohledem do očí komunikačního partnera. Doplňovací funkce blíže určuje již řečené. Jako příklad můžeme uvést kroucení hlavou na znamení nesouhlasu, jenž zároveň dáváme najevo i verbálně. V případě, že verbální projev zcela vynecháme a náš (ne)souhlas projevíme pouze řečí těla, mluvíme o funkci substituční. Popírací funkci používáme k popření verbální sdělení (např. mrkneme na znamení, že nemluvíme pravdu). Řídící funkce usměrňuje tok verbálního sdělení. Např. sešpulíme rty, abychom naznačili, že chceme mluvit. Opakovací funkce slouží k přeformulování toho, co bylo řečeno slovy. Když tedy např. vydáme povel „Jdeme!“, doprovodíme jej pohybem ruky.

Při sledování neverbálních projevů musíme rozlišovat dva druhy údajů. V případě faktických údajů mluvíme o situaci, která se již odehrála (např. se daná osoba podívala na svého partnera) a na údajích se snadno dohodneme. Můžeme je spočítat, změřit apod. Když těmto údajům přisoudíme nějaký význam, mluvíme o odvozených (sekundárních) údajích, které jsou typické svou subjektivností a těžko se na nich dohodneme. Příkladem může být sdělení, že měla osoba rozpačitý úsměv. (Křivohlavý 1988: 11-12)

Neverbální komunikace sleduje řadu mimoslovních projevů. Mezi základní patří:

- proxemika (zabývá se prostorovým chováním komunikačních partnerů),
- mimika (nauka o významu pohybů a konfigurace obličejových svalů),
- gestika (nauka o pohybech rukou, které doprovázejí mluvené slovo),
- posturika (zkoumá postoje a držení těla v sociální interakci),
- haptika (nauka o dotecích v mezilidském kontaktu),
- pohledy do očí,
- paralingvistika (zkoumá mimojazykové prvky v mluvených projevech člověka, např. tón, hlasitost, chyby ve výslovnosti atd.).

Protože tato práce sleduje gesta užívaná Janem Krausem ve vázanosti na jeho slovní projev, bude se následující kapitola zabývat především vysvětlením pojmu gestika a jejím rozdělením. Zbylé mimoslovní projevy blíže definovány nebudou.

5.3.1.1 Gestika

Obor gestika, jehož převážnou část tvoří gestikulace¹⁵, zpravidla zahrnujeme do kineziky.¹⁶ Gesty rozumíme pohyby různých částí těla, zejména pak rukou. Většinou dokreslují to, co je řečeno, v některých situacích, ale mohou také vyjadřovat pravý opak toho, co si daná osoba myslí. Častokrát si ani neuvědomujeme, že gesta používáme (např. si otíráme partie pod nosem, když si nevíme rady). (Křivohlavý 1988: 95)

Vzhledem k tomu, že Jan Kraus ve svých pořadech většinu času sedí, zaměřuje se tato práce na jeho gesta rukou. Ekman Paul a Friesen V. Wallace (1969: 63-90)¹⁷ je dělí do pěti skupin. Analýza se zaměří na následující čtyři¹⁸, která rozlišuje také Lewis (1989):

Ilustrátory doprovázejí a přímo se vztahují k verbálnímu projevu člověka. Pokud tedy například mluvíme o nějakém objektu, ukážeme na něj. Podobají se emblémům, na rozdíl od nich však nesouvisí s kulturou, v níž člověk vyrůstá. Ekman a Friesen rozlišují šest druhů ilustrátorů: taktovky (tzv. batons), které zdůrazňují slova nebo fráze; ideografy (tzv. ideographs), které naznačují směr našich myšlenek; deiktické pohyby (tzv. deictic movements), které ukazují na přítomný objekt; prostorové pohyby (tzv. spacial movements), které symbolizují velikost prostoru; kinetografy (tzv. kinetographs), které zobrazují tělesnou akci a piktografy (tzv. pictographs), které obkreslují tvar svého referenčního objektu.

Emblémy jsou signály přeložitelné do verbální komunikace, lidé je používají vědomě. Mnohé z nich dokážou rozeznat pouze členové určitých kultur nebo skupin. Například pro označení sebevraždy si lidé z Nové Guineje sevrou krk jednou rukou, v USA si zase zamíří dvěma prsty na spánek.

Regulátory kontrolují, koordinují nebo udržují řeč druhého, často hrají velmi důležitou roli při započetí nebo ukončení konverzace. Nejčastěji je používáme pro urychlení či zpomalení řeči mluvčího, naznačujeme mu jimi, že má pokračovat ve svém proslovu či předat slovo

---

¹⁵ Vytváření gest během mluvení (Kaderka 2017)

¹⁶ Nauka o pohybu člověka v sociální interakci

¹⁷ Vlastní překlad

¹⁸ V analýze nebude brán zřetel na tzv. affect displays

druhému. Mezi nejznámější regulátory patří kývání hlavou, které nahrazuje verbální „mm-hmm“.

Adaptéry jsou gesta, která používáme k ovládnutí našich emocí. Často se objevují ve stresových situacích, mnohokrát si ani jejich užívání neuvědomujeme. Ekman a Friesen rozlišují tři typy adaptérů: self-adaptors – jsou zaměřeny na vlastní osobu, jde o dotyky sama sebe (např. tření si nosu); alter-directed adaptors – jde o dotyky komunikačních partnerů (např. sebereme druhé osobě smítko ze saka); object-adaptors – dotýkání se neživých předmětů (např. volant auta).

Řada gest má napříč kulturami stejný význam. Existují však i taková, která jsou vázaná na daná kulturní prostředí. Například gesto „ok“ v zemích Severní Ameriky a velké části Evropy znamená „všechno v pořádku“. V Japonsku však může znamenat „peníze“, v oblasti Středozemního moře jím značíme, že je určitý muž homosexuál atd. (Pease 2001: 13) Sevřená pěst se vztyčeným ukazováčkem znamená v Itálii urážku, v Africe představuje kletbu „ať se ti vede špatně“, v Texasu je však naopak toto gesto vnímáno pozitivně, protože symbolizuje texaského dlouhorohého býka. (DeVito 2008: 156)

6 JAN KRAUS A JEHO POŘADY

Myslíte si, že moje otázky jsou silná zbraň? Ale host má taky silnou zbraň, odpověď'. (DVTV, 2015)¹⁹

Jan Kraus je český moderátor, publicista, režisér a dramatik. V začátcích své kariéry se však vystupoval zejména jako herec. Debutoval ve svých dvanácti letech ve filmu Káťa a krokodýl, poté se mihnul například ve filmech Spalovač mrtvol, Ať žije republika nebo Noc nevěsty. Svou první hlavní roli dostal v roce 1971 v Dívce na koštěti, v níž si zahrál postavu darebáka Mikiho Rouska.

Moderování se začal věnovat po sametové revoluci. Začínal v pořadu Dvaadvacítka (1996), který byl ukončen cenzurním zásahem České televize. Jeho cesta dále pokračovala přes Saunu (1999), Další, prosím (2000) a satirický měsíčník Ok – Občan Kraus (2001) do pořadu Taxi, prosím! (2000). Do povědomí českých diváků se zapsal zejména jako moderátor talk show Uvolněte se, prosím (2004), jehož obdobu uváděl také na Slovensku, a Show Jana Krause (2010).

6.1 Uvolněte se, prosím

Talk show Uvolněte se, prosím byla na prvním programu České televize vysílána každý pátek večer (vyjma letních prázdnin) v období od 19. listopadu 2004 do 25. června 2010. Pořad, který lze klasifikovat jako tradiční late-night show, se natáčel s několikadenním předstihem v pražském divadle PONEC. Z hodiny a půl dlouhého představení viděli diváci na televizních obrazovkách zhruba pětáctyřicetiminutový sestřih.

Pořád byl inspirován Late Night with David Letterman, což se odrazilo i v uspořádání interiéru, jenž se velmi podobal svému americkému vzoru. Středobod studia tvořila červená sedačka natočená k publiku, na které seděli pozvaní hosté. Po její pravé straně se nacházel dřevěný stůl s kolečkovým křeslem pro moderátora. Za Janem Krausem byl umístěn výsuvný televizor. Oproti svému hostovi seděl Jan Kraus ve vyvýšené pozici. Pozadí tvořilo okno a cihlová „zed“. Na levé straně bylo umístěno pódium určené pro hudební doprovod, který zajišťovala hudební skupina Davida Krause.

---

¹⁹ Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvtv/jan-kraus-spolecnost-je-vic-komunisticka-nez-si-mysli/r~94217524950d11e486b9002590604f2e/> [cit. 5. 3. 2018].

Epizody se skládaly z úvodu, v němž Jan Kraus uvítal publikum a glosoval aktuální dění v České republice a ve světě, poté se posadil ke stolu a vyjadřoval se k novinovým zprávám z uplynulého týdne. Posléze postupně do studia pozval své tři (výjimečně dva) hosty ze světa politiky, sportu, kulturních odvětví atd. V již sestříhaném díle dostával nejvíce prostoru (z časového hlediska) první host, nejméně pak host poslední. V několika případech došlo k výjimce a jednotlivé rozhovory měly podobnou stopáž (viz epizoda z 6. dubna 2007).

25. června 2010 Česká televize v tiskové zprávě oznámila konec pořadu. Vedly k němu neshody mezi moderátorem a veřejnoprávní televizí. Jan Kraus pro server idnes.cz uvedl: „Třeba jsem chtěl udělat po pěti letech rekonstrukci dekorací. Začínají nás trápit technické problémy. A oni vám řeknou, že to vyřeší v roce 2011, pokud se nějak dohodneme. V prosinci mi snížili honorář s ohledem na to, že je krize.“²⁰ Pro tyden.cz dodal, že nesouhlasil ani s přílišnou cenzurou své talk show.²¹

6.2 Show Jana Krause

Show Jana Krause je obdobou pořadu Uvolněte se, prosím. Její premiérový díl nasadila televize Prima do programu 3. září 2010. Natáčení jednotlivých epizod probíhá vždy den před plánovaným odvysíláním aktuální epizody. S přechodem z veřejnoprávní televize na soukromou došlo ke změně vysílacího dne, a to z pátku na středu. Od roku 2011 se jednotlivé epizody natáčí v Divadle Archa. Důvodem opuštění divadla PONEC byla lepší akustika a technické vybavení nového sálu, a také jeho vyšší kapacita.²²

Od původního pořadu na ČT1 se interiér Show Jana Krause příliš neliší. Hlavními elementy jsou opět červená sedačka a dřevěný stůl po pravé straně, po levé se nachází pódium určené pro hudební skupinu. Rozdílné je pouze pozadí. Cihlová zeď byla nahrazena svítícími žárovkami, okno zase obrazem Pražského hradu.

V úvodech jednotlivých epizod Jan Kraus opět glosuje aktuální dění. Po usazení se si nechává vysunout televizi a komentuje titulky či zajímavé fotografie, které byly v uplynulém týdnu publikovány na internetu, a ještě před pozváním prvního hosta se ptá, zda je v divadle

---

²⁰ POKORNÝ, Jan (2010). Kraus o svém odchodu: Stanice, pro kterou jsem dělal, byla mým nepřítelem. In: *idnes.cz* [online]. 27. 5. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/kraus-o-svem-odchodu-stanice-pro-kerou-jsem-delal-byla-mym-nepritelem-1z1-/filmvideo.aspx?c=A100526_221748_filmvideo_jaz

²¹ VNOUČEK, Petr (2010). Jan Kraus končí v ČT i s Uvolněte se, prosím. In: *tyden.cz* [online]. 26. 5. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/televize/jan-kraus-konci-v-ct-i-s-uvolnete-se-prosim_170254.html

²² ČTK (2011). Show Jana Krause se bude natáčet v Divadle Archa, Ponec opouští. In: *mediar.cz* [online]. 10.6. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.mediार.cz/show-jana-krause-se-bude-nacet-v-divadle-archa-ponec-opousti/>

přítomen pan Odvárka.²³ Do Show Jana Krause si moderátor zve tři hosty. Na rozdíl od původního pořadu jsou však rozhovory s nimi sestříhány pro televizní vysílání tak, aby měly všechny podobnou stopáž (cca 15 minut). Jednotlivé epizody jsou i s vystřiženými scénami nahrávány na oficiální Youtube kanál²⁴ pořadu.

V říjnu roku 2016 se Jan Kraus dostal s televizí Prima do sporu kvůli neodvysílanému dílu s Jiřím Bradym a Danielem Hermanem. Jako důvod uvedla pozdní dodání kopie epizody, což dramaturgyně talk show vyvrátila.²⁵ Následující den v tiskové zprávě TV Prima uvedla, že avizovaný díl odvysílá ve čtvrtek v hlavním vysílacím čase bez jeho úvodní části, v níž známé osobnosti kritizovaly prezidenta České republiky Miloše Zemana. Jako důvod uvedla možné vyhodnocení úseku RRTV jako porušení zákonné povinnosti objektivity a vyváženosti.²⁶

---

²³ Divák, který se účastní každého natáčení Show Jana Krause (dříve Uvolněte se, prosím)

²⁴ Dostupné z: <https://www.youtube.com/user/SJKshow/featured>

²⁵ AUST, Ondřej (2016). Prima neodvysílala aktuální díl Show Jana Krause. In: *mediar.cz* [online]. 27.10. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/prima-neodvysilala-aktualni-dil-show-jana-krause/?pagedTo p=2>

²⁶ NĚMEC, Adam (2016). Prima otočila. Krausovu talk show s Bradym odvysílá bez úprav. In: *prima.cz* [online]. 27.10. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/prima-show-jana-krause-brady-herman-dub-/domaci.aspx?c=A161027_111103_domaci_ane

7 ANALYTICKÝ APARÁT

Bakalářská práce metodologicky vychází z konverzační analýzy a formální analýzy otázek, v následujících podkapitolách jsou proto vymezeny základní pojmy související s touto problematikou.

7.1 Konverzační analýza

Za zakladatele konverzační analýzy je považován Harvey Sacks, který vycházel ze studií amerických sociologů E. Goffmana a H. Garfinkela. Jde o analýzu, která se vyvinula z etnometodologie²⁷ ve druhé polovině 20. století, proto se pro ni někdy užívá název etnometodologická konverzační analýza. (Nekvapil 2000: 80)

Ve svých počátcích se konverzační analýza zaměřovala na každodenní komunikaci, později se začala zabývat i jejími dalšími formami. Sleduje strukturu rozhovoru – jeho zahájení, udržování a ukončení, střídání replik mluvčích (tzv. turn-taking), navazování replik, sekvence apod.²⁸ Konverzační analýza pracuje s autentickým materiálem, zkoumané dialogy se transkribují tak, aby byly přepsány co nejkompaktněji. Kromě promluv jednotlivých účastníků se zachycuje např. intonace, neobvyklé zvukové jevy, mluvní tempo, ale také mimika, smích apod. Ovlivnit autentičnost dialogu může zpočátku fakt, že si jeho účastník uvědomuje snímání rozhovoru např. videokamerou. Postupně na něj však fakt, že je natáčen, přestává působit a chová se přirozeněji. (Hirschová 2013: 277-278)

Konverzační analýza je založená na čistě empirických metodách, její výsledek je možné zobecnit pouze na úrovni popsaného materiálu, nestává se obecně platným (Hirschová 2013: 278) Získané poznatky by měly být v rámci zkoumaného vzorku zpětně ověřitelné (Havlík 2012: 12)

7.1.1 Replika

Základní jednotkou konverzační analýzy je replika. V analytické části bakalářské práce budou repliky roztrženy dle jazykové formy věty na tázací, netázací. Netázací repliky nemají tázací formu, většinou reagují na otázkovou repliku (= odpověď). (Müllerová 1982: 200-212). Od tázacích replik budou odděleny nepřímé otázky, které tázací formu nemají, a otázku z nich činí pouze role moderátora (např. *...ale tady pan místopředseda říká, že přijde*). Havlík

---

²⁷ Sociologický směr zabývající se zkoumáním každodenního života členů společnosti (Sedláková 2015: 259)

²⁸ Tyto pojmy byly definovány v kapitole 5.1.2 *Základní pojmy dialogu*.

(2008a: 198) je ve své typologii označuje jako výzvolé dotazy, pro potřeby práce budou označeny jako výzvolé repliky.

Kromě rozlišení tázacích a netázacích replik budeme taktěž sledovat frekvenci užívání ironických poznámek Janem Krausem. Do této kategorie budou zařazeny jak netázací, tak tázací repliky. Jejich tázací podobu nazývá Olga Müllerová (2013: 95) otázkami s odstíny ironie. Moderátor používá provokativně zabarvené otázky např. v případech, když se host zdráhá odpovědět na opakovaně položenou otázku, pokud má pochybnosti o odpovědi hosta apod. Host může na ironickou otázku reagovat námitkou, nesouhlasem nebo vysvětlováním. Dále budeme v práci sledovat repliky, které si nazveme útočnými/zesměšňujícími poznámkami. Budou mezi ně zařazeny takové repliky, kterými si Jan Kraus dělá ze svého hosta legraci. Sledována taktěž bude kategorie, kterou jsme pojmenovali „chytání“ za slovo.

7.1.2 Transkript v konverzační analýze

Konverzační analýza se soustředí na empirické zkoumání chování a řeči sociálních aktérů. Je pro ni důležitá práce s autentickým materiálem. Dialogy se proto nahrávají a detailně transkribují. (Hirschová 2013: 277-278) Nejjednodušší transkript obsahuje pouze zápis toho, co si účastníci dialogu mezi sebou řekli. Složitější forma transkriptu navíc zachycuje také pauzy v řeči, protažení hlásek, stoupání/klesání hlasu, gesta, mimiku apod. Výzkumník by měl v transkriptu zaznamenat pouze to, co v analýze skutečně využije. (Kaderka a Svobodová 2006: 19-20)

Práce vychází z transkripčního systému korpusu DIALOG, který se nedrží běžných zásad používání interpunkčních znamének (např. tečka se nepoužívá pro členění textu na věty, ale pro záznam melodie hlasu). Další zvláštností je užívání pouze malých písmen, a to i v případě vlastních jmen. Pro zachycení střídání replik komunikačních partnerů používá tzv. řádkový zápis. Komentář přepisovatele je uzavřen do dvojitých kulatých závorek. (tamtéž: 21-22)

V transkriptech rozhovorů využitých v této práci se nacházejí následující značky²⁹:

JK	označení moderátora
TŘ/LM/JB/PN	označení hosta
[nevím] [v té]	současné pronesené pasáže

²⁹ Systém značek užívaných korpusem DIALOG

=	okamžité navázání na repliku komunikačního partnera
<u>zase</u>	zdůraznění slabiky/slova
a:le:	protažení hlásky
hm ehe mm	hezitační a responzní zvuky
(.)	krátká pauza
(..)	delší pauza
(...)	dlouhá pauza
?	vysoké stoupnutí hlasu
,	mírné stoupnutí hlasu
.	klesnutí hlasu
Vyso-	nedokončení slova
<soutěž>	pasáž pronesená se smíchem
(nebo)	předpokládaný, ne dobře srozumitelný výraz
( )	nesrozumitelný výraz
((smích))	komentář přepisovatele

Tabulka č. 1 Přehled značek použitých v transkriptech

7.2 Formální analýza otázek

Vedle konverzační analýzy je práce založena na metodě formální analýzy otázek. Jejimi autory jsou konverzační analytikové Steven E. Clayman a John Heritage, kteří na základě této analýzy měří míru agresivity tazajícího se novináře.

Práce se částečně opírá o typologii otázek Martina Havlíka (2013: 197), kterou stanovil ve své analýze Otázek Václava Moravce. V ní Havlík vychází jednak z formálního rozlišení otázek výše zmíněných autorů, jednak rozlišuje další typy otázek známé z prací Müllerové (1982), Trojanové (2000) a dalších.

Jednoduché otázky jsou obvykle složeny z jedné věty. Nemají žádný úvod a nenásleduje po nich ani žádné vysvětlení. Komplexní dotazy se skládají z kontextualizujícího úvodu a vlastní otázky. Umožňují tak tazateli blíže srozumitelněji podat a případně blíže

specifikovat, na co se ptá. (Havlík 2008a: 197) Mezi komplexní dotazy řadí Clayman s Heritagem (2002: 754-755) také tzv. složené dotazy, tedy repliky skládající se z více otázek.

Na otevřené otázky lze odpovědět několika významově spjatými výpověďmi. (Müllerová 1982: 200-212) Tázaný získává jejich položením dostatečný prostor k vyjádření se. Nejčastěji je uvozují tázací zájmena proč, jak. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 80) Mezi otevřené otázky patří otázky doplňovací, které nutí hosta k obšírnějšímu výkladu. (Müllerová 2013: 97) Bývají uvozeny zájmeny kdo, co, kdy, jak, která a vytvářejí prázdná místa k doplnění. (Čmejková 2003: 92)

Uzavřené otázky se vyznačují stručnými a úzce vymezenými odpověďmi. (Müllerová a Hoffmannová 1994: 80) Typem uzavřených otázek jsou otázky (negativní) zjišťovací. Moderátor je klade v případech, kdy požaduje po svém hostu jednoznačnou odpověď (ano/ne), nebo když jsou odpovědi hosta nejisté a nesrozumitelné. Variantou zjišťovacích otázek jsou otázky vylučovací, kterými vylučujeme jednu z nabízených možností (např. „*Dáte si čaj, nebo kávu?*“). (Müllerová 2013: 97)

Následné otázky pokládá moderátor v případě, že byla odpověď jeho hosta nedostatečná a chce od něj získat více informací. Návodnými otázkami dává tázající se jasně najevo, jakou odpověď preferuje. Jsou typické především u zjišťovacích otázek (např. „*Nemyslíte si, že ...?*“) (Havlík 2008a: 198) Výzvolné dotazy jsou dotazy, které nemají tázací formu (např. „*...ale tady pan místopředseda říká, že přijde*“). (tamtéž)

Martin Havlík (2008b: 22) vnímá rozdíl mezi otázkou a dotazem. Zatímco otázku považuje za jednoduchou větu, kterou moderátor žádá o poskytnutí informace, dotazem rozumí větu složenou z několika otázek či tvrzení. Proto v analýzách počet otázek neodpovídá celkovému počtu dotazů.

Frekvence užití jednotlivých typů otázek signalizuje míru agresivity ve stylu tázání moderátora. Clayman s Heritagem označili za agresivnější zjišťovací otázky oproti doplňovacím, složené dotazy z několika vět oproti jednoduchým otázkám a otázkám, kterým předchází kontextualizující úvod. Vyšší míru agresivity také indikuje časté přerušování. (Havlík 2008b: 22)

7.3 Reformulace a opakování odpovědi

Analýza bude pracovat také s pojmem reformulace. Moderátor jí svými slovy shrnuje předchozí odpověď, vybírá z ní klíčové informace, konkretizuje ji, zjednodušuje atd.

(Čmejková 2003: 94) Reformulace se užívají také k vyhocení situace nebo k přiměnění hosta k jednoznačné odpovědi. Čmejková zároveň upozorňuje, že reformulace mohou být „projevem toho, že si moderátor připravil určité tvrzení, které formuloval nejprve v podobě otázky, a nakonec v podobě reformulace hostovy odpovědi.“

Host disponuje několika možnostmi, jak k moderátorově reformulaci přistoupí. Buď ji přijme, nebo ji přijme s výhradami, taktéž může opravit některou z jejích částí, nebo reformulaci zcela odmítnout. (tamtéž: 103-105)

Reformulacemi se zabývá také Müllerová (2003: 126, 154), která o nich však hovoří jako o takzvaných rekonstrukcích výpovědi. Stejně jako Čmejková uvádí, že je moderátor užívá k vyhledávání nesrovnalostí nebo vznášení pochybností nad hostovou odpovědí.

Vedle reformulací bude v analytické části zaznamenána také četnost replik, v nichž moderátor užívá prostředku opakování. Mluvčí je používá při mezireplikovém navazování a získává jím čas k promyšlení si své reakce na partnerovu výpověď. Tu může následně zopakovat doslova nebo ji zčásti modifikovat spolu s paralelní syntaktickou výstavbou. (Müllerová 2004: 124-135)

Müllerová (tamtéž) považuje v mluvené řeči opakování za bezpříznakový stylistický prostředek. Zajímavostí je, že s odkazem na provedený výzkum uvádí, že opakování a syntaktický paralelizmus užívají k mezireplikovému navazování spíše ženy.

8 ANALÝZA

Cílem analýzy je kvalitativní a kvantitativní rozbor vybraných rozhovorů (viz podkapitola 3.2 *Analyzovaný vzorek*). Ty budou analyzovány v následujících podoblastech:

- analýza četnosti a poměru replik,
- analýza dotazování moderátora,
- analýza délky promluv mluvčích,
- reformulace a opakování slov,
- humor a ironie v pořadech Jana Krause,
- analýza gestiky moderátora.

Největší pozornost přitom bude věnována druhé z výše uvedených kategorií. Na základě analýzy četnosti užití jednotlivých otázek je totiž možné identifikovat míru agresivity v tázání moderátora. Na tuto kategorii pak navážeme analýzou délky promluv mluvčích, kterou se pokusíme zjistit, kolik prostoru (míněno z časového hlediska) věnuje Jan Kraus promluvám svým a svých hostů. Komparací výsledků z těchto analýz bude možné určit, zda se styl moderování Jana Krause s přechodem z veřejnoprávní stanice na komerční změnil, či ne, což je jeden z cílů této práce.

Je nutné poznamenat, že získané výsledky nebude možné z mnoha důvodů generalizovat. Vytkla bych zejména nízké číslo zkoumaných rozhovorů a faktory ovlivňující průběh interview, jako např. čas, místo apod.

8.1 Analýza četnosti a poměru replik

První část analýzy se zabývá rozborem replik moderátora a jeho hostů ve vybraných osmi rozhovorech natočených pro pořady *Uvolněte se, prosím* a *Show Jana Krause*. Nejprve došlo ke srovnání četnosti replik komunikačních partnerů, poté byla provedena kvantifikace moderátorových replik na tázací, netázací a výzvové.

8.1.1 Srovnání poměru a počtu replik moderátora a hosta

Při analýze četnosti replik v jednotlivých rozhovorech byla vynechána jejich úvodní fáze, v níž moderátor svého hosta vyzývá k příchodu. Zároveň bylo přihlédnuto k vymezení repliky dle Hirschové (2013: 285), jež mluví o souvislém úseku textu, který pronese jeden z účastníků komunikace bez přerušení. V některých případech byly repliky moderátora či hosta počítány jako jedna i přesto, že byly „rozbity“ promluvou komunikačního partnera. Šlo zejména

o repliky, kterými moderátor či host dávali pouze najevo, že druhého mluvčího poslouchají, a o repliky, jimiž se jeden z komunikačních partnerů bezúspěšně pokusil o převzetí slova. Důležitým faktorem při označení několika řádků transkriptu jako jedné repliky³⁰ bylo nenarušení souvislosti promluvy a nezměnění jejího původního směru. V následující ukázce byly promluvy moderátora i hosta započítány jako jedna replika.

Ukázka č. 1

JB: =ale já jenom bych chtěla říct já bych nepoškozovala ty lidi.
nikdy jsem s nimi o tom nemluvila [jenom čtu jejich články]

JK: [ne: vo to tady nejde]

JB: sleduji [jejich práci a]

JK: [ano tady de vo vaše]

JB: vážím si jí.

Jako repliky nebyly počítány hezitační a reponzivní zvuky (eee, ehm, hm apod.). Výjimku tvořily pouze případy, kdy byly tyto zvuky vyhodnoceny jako kladná či záporná odpověď na otázku. V ukázce č. 2 vyjadřuje Tomáš Řepka responzivním zvukem souhlas s moderátorovou replikou.

Ukázka č. 2

JK: když vás viděj tak [si to hlídaj ne]

TŘ: [hm (.) hm hm] hm

Jako repliky byly počítány i neverbální projevy, ale pouze v případech, pokud plnily jasnou komunikační funkci a ovlivnily další průběh dialogu.³¹ V ukázce č. 3 odpovídá Tomáš Řepka na otázku Jana Krause pokýváním hlavou. Ukázka č. 4 ilustruje situaci, kdy je moderátorova replika přerušena smíchem Petry Nesvačilové. Jan Kraus poté nepokračuje v původní replice, ale volí jiné téma, kterým je právě smích jeho hosta.

Ukázka č. 3

JK: no ale tak to je otázka jestli to třeba neškodí vašemu zdraví?

TŘ: ((kýve hlavou na znak nesouhlasu))

JK: aby vás tam neranila mrtvice jednou nebo něco

---

³⁰ Počet řádků v transkriptu neodpovídá počtu replik

³¹ Tyto formy replik byly zaznamenány pouze v rozhovorech Jana Krause s Petrou Nesvačilovou (2007) a s Tomášem Řepkou (2008, 2014)

Ukázka č. 4

JK: pardon. ale eš[tě:]

PN: [((smích))]

JK: tak vono se ani nemusí mluvi:t. (.) vy to máte rytmičké: (..) vy se jak budík. (..) čili vono se nemusí mluvit vy to dostáváte v nějakým intervalu takovým.

V níže vložené tabulce jsou uvedeny počty replik moderátora a hosta v jednotlivých rozhovorech.

	Počet replik moderátora	Počet replik hosta	Celkem replik
Uvolněte se, prosím <i>(Petra Nesvačilová)</i>	131 (50,00 %)	131 (50,00 %)	262 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Petra Nesvačilová³²)</i>	79 (45,14 %)	96 ³³ (54,86 %)	175 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Jana Bobošíková)</i>	136 (50,00 %)	136 (50,00 %)	272 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Jana Bobošíková)</i>	102 (52,04 %)	94 (47,96 %)	196 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Leoš Mareš)</i>	111 (50,92 %)	107 (49,08 %)	218 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Leoš Mareš)</i>	110 (50,93 %)	106 (49,07 %)	216 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Tomáš Řepka)</i>	208 (50,61 %)	203 (49,39 %)	411 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Tomáš Řepka)</i>	183 (49,59 %)	186 (50,41 %)	369 (100 %)

Tabulka č. 2 Poměr a počet replik moderátora a hosta

Kvůli odlišné stopáži zvolených rozhovorů byly jednotlivé počty replik převedeny pro přesnější výsledky analýzy do procentuální podoby. Z ní lze vyčíst pouze nepatrné rozdíly

³² Do rozhovoru Jana Krause s Petrou Nesvačilovou několikrát zasáhl druhý host – Blanka Matragi. Vzhledem k tomu, že se práce soustředí na styl moderování Jana Krause, byly repliky obou hostů sečteny. Hodnoty před sečtením jsou uvedeny v následující poznámce.

³³ Petra Nesvačilová: 82 replik (46,86 %), Blanka Matragi: 14 replik (8 %)

v poměrech replik moderátora a jeho hostů. Ve dvou případech vyšly stejné hodnoty, v dalších čtyřech tvoří rozdíl necelá dvě procenta (v průměru 4 repliky).

Větší difference byly zaznamenány pouze ve dvou situacích. V rozhovoru s Janou Bobošíkovou v rámci pořadu Show Jana Krause bylo u moderátora zaregistrováno o 4,08 % repliky více než u jeho hosta. V díle z 9. listopadu 2016 s Petrou Nesvačilovou bylo naopak více replik použito na straně hosta. Rozdíl v porovnání s replikami moderátora činí 9,72 %. Tato difference je dána zásahem do úvodní fáze rozhovoru předchozí zpovídanou Blankou Matragi která pronesla celkem 14 replik a zvýšila tak celkový počet replik ze strany v tomto případě hostů z původních 82 na 96. Z ukázky č. 5 je patrné, že se moderátor snažil odvést pozornost od Blanky Matragi už v samotném úvodu, což se mu ale vzhledem k odkázání se Petry Nesvačilové na módní návrhářku nepodařilo. Jan Kraus na svou původní myšlenku navázal až v závěru druhé minuty, kdy svou pozornost obrátil replikou z ukázky č. 6 pouze na Petru Nesvačilovou. Pokud by Blanka Matragi do interview nevkročila, je pravděpodobné, že by i tentokrát byl poměr replik moderátora a hosta velmi podobný.

Ukázka č. 5

JK: petra nesvačilová, herečka režisérka (.) dokumentárních filmů (.) taková velmi aktivní žena byla tady asi před devíti deseti lety.

BM: je: jako já taky před deseti.

JK: ano. my to takhle po deseti letech zveme znova. ale (.)

PN: =já sem viděla hm paní blanka mi <v šatně> ukazo[vala modely]

Ukázka č. 6

JK: [ale měli bysme říct] vy ste teďko měla teď to by- šlo nedávno v televizi že jo, velmi nedávno. ale v jiný. (.) ee dokument to se mi zdá zajímavý kterej se jmenuje:

Celkový počet replik mezi jednotlivými dvojicemi rozhovorů nelze na základě výše uvedené tabulky srovnávat. Rozhovor s Petrou Nesvačilovou v Show Jana Krause obsahoval asi minutovou ukázkou z režisérčina filmu, nutné je navíc i v případě Tomáše Řepky brát v potaz rozdílnou stopáž obou dialogů³⁴.

V dílech s Janou Bobošíkovou však činil rozdíl v délce dialogu pouhých pět vteřin a diferencí v počtu replik lze tedy považovat za markantní. Zatímco v talk show Uvolněte se, prosím

---

³⁴ Rozdíl činí v obou případech přibližně jednu minutu

pronesli oba mluvčí dohromady celkem 272 replik, v rozboru interview z pořadu Show Jana Krause jich bylo za stejnou délku rozhovoru zaznamenáno o 76 méně. Zajímavé je také srovnání epizod, v níž jako host účinkoval Leoš Mareš. Zatímco v rozhovoru vysílaném Českou televizí, který trval 12 minut a 28 sekund, bylo celkem proneseno 218 replik, v analyzované části z roku 2013 v o dvě a půl minuty delším interview vyslovili mluvčí replik 216. V obou případech jsou přitom rozdíly mezi počtem pronesených replik moderátora a hosta minimální. Pouze u těchto dvou rozhovorů lze poukázat na to, že bylo tempo řeči obou mluvčích v Show Jana Krause oproti původnímu pořadu pomalejší.

8.1.2 Tázací, netázací a výzvodé repliky

Při rozboru rozhovorů byly rozlišovány tři typy replik – tázací, netázací a výzvodé. Následující analýza se zabývá jejich vzájemnými poměry a zároveň sleduje rozdíly mezi jednotlivými dvojicemi rozhovorů.

V úvodu analýzy je nutno podotknout, že v některých případech užil moderátor v jedné replice jak otázku, tak oznamovací větu. Tyto případy byly posuzovány individuálně. Z velké většiny byla replika přiřazena do jedné z kategorií na základě toho, zda měla její poslední věta tázací/netázací formu, což ilustruje ukázka č. 7. V ní Jan Kraus nejdříve reaguje otázkou na repliku Jany Bobošíkové a posléze ji komentuje. Jelikož měla moderátorova poslední věta oznamovací formu, byla tato replika přiřazena k netázacím replikám.

Ukázka č. 7

JK: jo? a co říkáte českejm televizím, chtěla byste se případně jednou vrátit zase do televize?

JB: samozřejmě.

JK: samozřejmě? to by bylo skvělé

JB: já se taky těším jako vy.

Replika z úryvku č. 8 byla naopak přiřazena mezi tázací repliky i přesto, že byla zakončena oznamovací větou. Jí však moderátor pouze upřesnil, na co přesně se dotazuje, proto byla níže uvedená replika přiřazena k tázacím.

Ukázka č. 8

JK: a pak to tak vyjde? že že jdete ve dvacet tři [třicet]

Počty jednotlivých replik jsou zaznamenány v níže vložené tabulce.

	Tázací repliky	Netázací repliky	Výzvodé repliky	Repliky celkem
Uvolněte se, prosím <i>(Petra Nesvačilová)</i>	50 (38,17 %)	64 (48,85 %)	17 (12,98 %)	131 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Petra Nesvačilová)</i>	19 (24,05 %)	51 (64,56 %)	9 (11,39 %)	79 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Jana Bobošíková)</i>	59 (43,38 %)	46 (33,82 %)	31 (22,79 %)	136 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Jana Bobošíková)</i>	40 (39,22 %)	53 (51,96 %)	9 (8,82 %)	102 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Leoš Mareš)</i>	35 (31,53 %)	61 (54,95 %)	15 (13,51 %)	111 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Leoš Mareš)</i>	25 (22,73 %)	68 (61,82 %)	17 (15,45 %)	110 (100 %)
Uvolněte se, prosím <i>(Tomáš Řepka)</i>	66 (31,73 %)	108 (51,92 %)	34 (16,35 %)	208 (100 %)
Show Jana Krause <i>(Tomáš Řepka)</i>	72 (39,34 %)	93 (50,82 %)	18 (9,84 %)	183 (100 %)

Tabulka č. 3 Poměr užití tázacích, netázacích a výzvodých replik moderátorem

Mezi repliky tázací byly zařazeny jednoduché a komplexní dotazy. V talk show Uvolněte se, prosím bylo ze strany moderátora v průměru zaznamenáno 36,02 %, v pořadu Show Jana Krause 31,33 %.³⁵ K obdobné diferenci dochází v porovnání výzvodých replik. Do této kategorie byly přiřazeny takové promluvy moderátora, které neměly interogativní formu. Otázku z nich udělala pouze role moderátora. Jako výzvodé repliky byly v několika případech počítány i takové repliky, které Jan Kraus zakončil tázacím dovětkem, a to z toho důvodu, že byly proneseny jako konstatování (ukázka č. 9). Zatímco v Uvolněte se, prosím užil moderátor výzvodé repliky v průměru v 16,41 %, v Show Jana Krause tvořily 11,38 % z celkového počtu replik.

³⁵ Replikami tázacími se blíže zabývá podkapitola 8.4 *Analýza dotazování moderátora*.

Ukázka č. 9

JK: ale měl bych říct že ste úspěšný moderátor (.) přední stanice pro mladé lidi (.) že jo.

Co se týká netázacích replik, v šesti z osmi sledovaných rozhovorů překročil jejich počet 50% hranici v poměru všech replik. V rozhovoru s Petrou Nesvačilovou v pořadu Uvolněte se, prosím se Jan Kraus tomuto procentu velmi výrazně přiblížil. Pouze v dialogu vedeném s Janou Bobošíkovou ve stejné talk show formuloval moderátor většinu svých replik jako otázky, případně výzvy.

Své role tazatele se Jan Kraus nejvíce vzdálil v rozhovorech s Petrou Nesvačilovou a Leošem Marešem v Show Jana Krause. V obou případech přesáhl podíl netázacích replik 60 %. Ty Jan Kraus užíval při představování svých hostů (ukázka č. 10) konstatování (ukázka č. 11), odpovídal na otázky svých hostů (ukázka č. 12) a dával jim netázacími replikami najevo, že je poslouchá (ukázka č. 13).

Ukázka č. 10

JK: petra nesvačilová, herečka režisérka (.) dokumentárních filmů (.) taková velmi aktivní žena byla tady asi před devíti deseti lety.

Ukázka č. 11

JK: vo to cennější je to rozkrytí téma dvěma policistama. a to ocenění těch dvou jako je důležitěj signál té společnosti. když to dopadne tak jak to popisujete no tak to je výsměch.

Ukázka č. 12

LM: [a přišel bys]te někdy?

JK: rozho- no k vám určitě:. ale já s tím nemám problém k vám přijít nebo: e já mně se líbíte. teda myslím jako pracovně

Ukázka č. 13

JB:

[tak může to udě]lat v kontrasignaci s premié[rem]

JK:

[no:]

JB: takže bych to udělala.

8.2 Analýza dotazování moderátora

Analýza dotazování moderátora byla inspirována metodou formální analýzy Claymana a Heritage, kterou ve své práci použil také Martin Havlík. Jednotlivé dotazy byly nejdříve rozříděny do celkem deseti kategorií, které jsou uvedeny v záhlaví tabulky č. 4a a 4b. Posléze došlo k procentuálnímu vyjádření počtů otázek a k detailnější analýze.

	Jednoduchý dotaz	Komplexní dotazy	Podivové otázky	Následné dotazy	Návodné otázky	Otevřené otázky
USP (PN)	47 (94,00 %)	3 (6,00 %)	7 (13,46 %)	17 (32,69 %)	0 (0,00 %)	25 (48,08 %)
SJK (PN)	19 (100 %)	0 (0,00 %)	5 (26,32 %)	3 (15,80 %)	1 (5,26 %)	3 (15,79 %)
USP (JB)	52 (88,14 %)	7 (11,86 %)	13 (20,00 %)	20 (30,71 %)	3 (5,08 %)	20 (30,77 %)
SJK (JB)	33 (82,50 %)	7 (17,50 %)	10 (22,73 %)	12 (27,27 %)	1 (2,50 %)	13 (29,55 %)
USP (LM)	32 (91,43 %)	3 (8,57 %)	0 (0,00 %)	12 (33,33 %)	1 (2,86 %)	18 (50,00 %)
SJK (LM)	21 (88,00 %)	4 (12,00 %)	7 (26,92 %)	6 (23,08 %)	3 (12,00 %)	5 (19,23 %)
USP (TŘ)	59 (89,39 %)	7 (10,61 %)	18 (25,35 %)	15 (21,13 %)	5 (7,58 %)	21 (29,58 %)
SJK (TŘ)	67 (93,06 %)	5 (6,94 %)	14 (18,42 %)	12 (15,79 %)	6 (8,33 %)	21 (27,63 %)

Tabulka č. 4a Četnost dotazů a otázek moderátora

	Uzavřené otázky	Zjišťovací otázky	Vylučovací otázky	Doplňovací otázky	Celkem tázácích replik	Celkem otázek
USP (PN)	27 (51,92 %)	26 (50,00 %)	1 (1,92 %)	25 (48,07 %)	50 (100 %)	52 (100 %)
SJK (PN)	16 (84,21 %)	14 (73,68 %)	0 (0,00 %)	4 (21,05 %)	19 (100 %)	19 (100 %)
USP (JB)	45 (69,23 %)	41 (63,08 %)	3 (4,62 %)	21 (32,31 %)	59 (100 %)	65 (100 %)

SJK (JB)	31 (70,45 %)	29 (65,91 %)	1 (2,27 %)	14 (31,82 %)	40 (100 %)	44 (100 %)
USP (LM)	18 (50,00 %)	14 (38,89 %)	2 (5,56 %)	20 (55,56 %)	35 (100 %)	36 (100 %)
SJK (LM)	21 (80,77 %)	20 (76,92 %)	1 (3,85 %)	5 (19,23 %)	25 (100 %)	26 (100 %)
USP (TŘ)	50 (70,42 %)	50 (70,42 %)	0 (0,00 %)	21 (29,58 %)	66 (100 %)	71 (100 %)
SJK (TŘ)	55 (72,37 %)	55 (72,37 %)	0 (0,00 %)	21 (27,63 %)	72 (100 %)	76 (100 %)

Tabulka č. 4b Četnost dotazů a otázek moderátora

Oproti původní tabulce Martina Havlíka byly v analýze vynechány následné nesouhlasné dotazy. Tabulka byla naopak z důvodu jejich užívání Janem Krausem v průběhu rozboru doplněna o podivové otázky. František Štícha (1995: 204-217) je definuje jako otázky, kterými vyjadřujeme „*podiv nad právě vnímanou skutečností*“ a rozděluje je do dvou kategorií. Do první spadají otázky čistě podivové, kterými mluvčí vyjadřuje podiv nad tím, co právě viděl, o čem byl informován (např. „*Ty jsi už přišel?*“). Druhou kategorií tvoří otázky podivově-apelové, jejichž vyslovením mluvčí navíc žádá implicitně o vysvětlení (např. „*To máte tak velkého syna?*“). Pro účely této práce však jednotlivé druhy podivových otázek rozlišovány nebyly. Jan Kraus ve sledovaných rozhovorech podiv nejčastěji vyjadřoval užitím částic (ukázka č. 14) či zopakováním části odpovědi po hostovi (ukázka č. 15).

Ukázka č. 14

JB: [no je]dnoznačně báječně a: (.) probíhá to tam
řekněme mnohem strukturovaněji a přísněji než u nás.

JK: jo?

JB: představte si.

Ukázka č. 15

PN: [pět]krát.

JK: pětkrát [za noc?]

PN: [no:]

Každá tázací replika byla přiřazena do několika kategorií. Nejprve došlo k rozlišení na otázky jednoduché a komplexní, jejíž součet odpovídá celkovému počtu replik. Posléze byly tyto otázky roztrženy na otevřené a uzavřené. Jejich součet je vzhledem k tomu, že mezi komplexní dotazy spadají i tzv. složené dotazy, v některých případech vyšší než počet tázacích replik. Skutečný počet všech otázek je pro porovnání uveden v posledním sloupci tabulky č. 4b. Následně byly takto rozdělené otázky rozčleněny do kategorií doplňovací, zjišťovací a vylučovací, přičemž byla vždy jedna otázka přiřazena právě do jedné skupiny. Pro podivové, následné a návodné dotazy platí, že otázka mohla být přiřazena do jedné či více z uvedených kategorií, ale také nemusela spadat ani do jedné z nich. V následujícím úryvku č. 16 byla otázka přiřazena do následujících kategorií – komplexní, otevřená, doplňovací otázka.

Ukázka č. 16

JK: jana bobošíková (.) jedna z kandidátek na (.) prezidentku republiky. my se leta známe sme takoví oblíbený názoroví odpůrci ale proč bychom se občas neutkali taky (.) protože já sem velkej vyznavač toho že i lidi jinech názorů maj právo jaksi je (.) veřejnosti předvést. ale na druhou stranu jako kandidátka na prezidentku si myslím že ste pro lidi zajímavá co si myslíte nebo co si představujete co si vo tom myslíte vy,

8.2.1 Jednoduché vs. komplexní dotazy

Z údajů uvedených v tabulce jasně vyplývá, že Jan Kraus dává přednost pokládání jednoduchých otázek. V pořadu Uvolněte se, prosím jich zaznělo v průměru 90,74 %, v Show Jana Krause 90,89 %. Komplexních dotazů pronesl Jan Kraus v původní talk show v průměru 9,26 %, v pořadu na vysílajícím se v televizi Prima 9,11 %. Výchyly mezi zaznamenanými čísly jsou v obou případech minimální, lze tedy konstatovat, že Jan Kraus ve sledovaných rozhovorech svůj styl tázání v tomto směru nezměnil.

Moderátor užívá jednoduchých dotazů taktéž k demonstraci své připravenosti a zároveň jimi mění témata rozhovoru. Například v rozhovoru z roku 2005 s Leošem Marešem si je Jan Kraus vědom, že jeho host vlastní několik dražších automobilů. Svou připravenost Jan Kraus dokazuje přečtením jejich značek z připraveného papíru, přičemž zároveň žádá zpovídaného o potvrzení správnosti jeho repliky (ukázka č. 17). Své znalosti o pozvaném hostu dává moderátor záhy najevo znovu. Leoš Mareš se zmiňuje, že si Porsche pořídil z důvodu jeho praktičnosti. Jan Kraus opět využívá jednoduchou otázku k demonstraci své připravenosti

a ptá se svého hosta, čím je automobil praktický, a přitom mu podbízí jednu z variant, kterou se odkazuje na nehodu Leoše Mareše (ukázka č. 18).

Ukázka č. 17

JK: něco já vim no tak to sou stezky takový to chvíli trvá. a teď ty káry teda. takže: vy máte ferari (.) no kejvejte ať to tady můžu. e porše ((míněno porsche)) (.) a: audy ((míněno audi) to mrňavý?

Ukázka č. 18

JK: jo takhle ale když někoho porazíte tak je do:le a (.) nezaprasí vám sklo nebo tak takže to je jako (.) praktický?

LM: to je samozřejmě velmi citlivá otázka pro mě teďka

Komplexní dotazy moderátor užívá k podání širších informací k otázce a dává tak přítomnému publiku a divákům u televizních obrazovek možnost zasadit si tak projednávané téma do kontextu. Jan Kraus komplexní dotazy pokládá například v úvodních minutách svých pořadů, když podává divákům bližší informace o zpovídaném hostu.

Ukázka č. 19

JK: jana bobošíková (.) jedna z kandidátek na (.) prezidentku republiky. my se leta známe sme takoví oblíbený názoroví odpůrci ale proč bychom se občas neutkali taky (.) protože já sem velké vyznavač toho že i lidi jinech názorů maj právo jaksi je (.) veřejnosti předvést. ale na druhou stranu jako kandidátka na prezidentku si myslím že ste pro lidi zajímavá co si myslíte nebo co si představujete co si vo tom myslíte vy,

Do komplexních dotazů byly zařazeny i tzv. složené dotazy, které působí naléhavěji a umožňují moderátorovi položit více otázek v jedné replice. Hosté však často reagují pouze na některou z vyřčených otázek, protože si nedokáží zapamatovat všechny. Složené dotazy byly v případě Jana Krause tvořeny dvěma a pouze ve dvou případech třemi jednoduchými otázkami (viz následující úryvky č. 20 a 21). V obou situacích použil Jan Kraus dvě otázky uzavřené, zjišťovací a jednu otevřenou, doplňovací. V ukázce č. 20 se moderátor nejprve otázkou dožadoval o potvrzení platnosti odpovědi Jany Bobošíkové, která kladně reagovala na předchozí otázku, zda se dívá na televizi. V další otázce se zpovídané ptá na její názor

na české televizi. Politička a bývalá moderátorka však druhou otázkou nechává bez povšimnutí a odpovídá až na Krausův třetí dotaz.

Ukázka č. 20

JK: jo? a co říkáte českým televizím, chtěla byste se případně jednou vrátit zase do televize?

JB: samozřejmě.

V ukázce č. 21, která byla vyňata z rozhovoru s Tomášem Řepkou, se Jan Kraus nejprve opět dožaduje potvrzení odpovědi na předchozí otázku. Poté se svého hosta ptá, jak se aktéři v jeho knize poznají. V další otázce Tomáši Řepkovi předestírá jednu z nabízených možností.

Ukázka č. 21

JK: jo? a jak poznaj, vy ste jim změnil jména?

Čísla o počtech složených dotazů v rámci komplexních dotazů jsou uvedena v tabulce č. 5.

	Komplexní dotazy	Složené dotazy	Počet otázek ve složených dotazech
Uvolněte se, prosím (Petra Nesvačilová)	3 (100 %)	2 (66,67 %)	4
Show Jana Krause (Petra Nesvačilová)	0 (100 %)	0 (0,00 %)	0
Uvolněte se, prosím (Jana Bobošíková)	7 (100 %)	4 (57,14 %)	9
Show Jana Krause (Jana Bobošíková)	7 (100 %)	4 (57,14 %)	8
Uvolněte se, prosím (Leoš Mareš)	3 (100 %)	1 (33,33 %)	2
Show Jana Krause (Leoš Mareš)	4 (100 %)	1 (25 %)	2
Uvolněte se, prosím (Tomáš Řepka)	7 (100 %)	5 (71,43 %)	10
Show Jana Krause (Tomáš Řepka)	5 (100 %)	4 (80,00 %)	9

Tabulka č. 5 Poměr užití komplexních a složených dotazů

Clayman s Heritagem uvádí, že jsou složené dotazy agresivnějším typem otázek než otázky jednoduché. Ve sledovaných rozhovorech však užití složených dotazů zvýšenou frekvencí míry agresivity nesignalizovalo. Pokud chtěl Jan Kraus zvýšit útočnost pokládaných otázek, využil k tomu naopak spíše jednoduché otázky v kombinaci s výzvodnými replikami.

8.2.2 Otevřené vs. uzavřené otázky

Ve sledovaných rozhovorech z obou pořadů se Jan Kraus uchyluje spíše k pokládání uzavřených dotazů. Ve velké většině však nešlo moderátorovi o jednoznačné odpovědi ano/ne, jejichž užití se při položení tohoto typu otázky očekává. To pochopili také jeho hosté a na dotazy Jana Krause tak odpovídali obšírněji. Níže uvedený úryvek zmíněnou situaci ilustruje. Jan Kraus se v ní Leoše Mareše ptá, zda před ranním vysíláním v rádiu užívá nějaké prostředky k doplnění energie. Host na otázku neodpoví pouze jednoslovně, ale naopak podává moderátorovi širší odpověď.

Ukázka č. 22

JK: no ne ale na druhou stranu je to vobdivuhodný nejen to že teda vstanete a jedete tam (.) ale druhá věc je eště tam jako bejt k světu. já si umím představil že bych tam dojel přijel tam bych si lehnul a dospal to. (.) ale že bych se tam jako rozjařil do nějakýho nebo že bych říkal taky ste tak zhuntovaný jako já to si umim představit ale eště bejt jako nabuzenej máte na to něco?

LM: já si myslim že vona ee je to ta přirozenost toho že mě strašně to baví (.) ta práce sem tam s kolegama ee který mam rád prostě patrik a lucka sou skvělý kolegové. a: já si připadám jako kdybych tam jel do nějaký kavárny si pokecat vo tom co se stalo včera

Na základě „naměřených“ průměrných hodnot užívání otevřených a uzavřených otázek lze konstatovat, že se jejich poměr s přechodem moderátora k jinému médiu změnil. Zatímco v pořadu Uvolněte se, prosím položil v průměru 60,39 % uzavřených otázek, v Show Jana Krause se toto číslo navýšilo o více než 16 % na 76,95 %.

Největší rozdíly lze zpozorovat ze statistik z rozhovorů s Petrou Nesvačilovou a Leošem Marešem. Zatímco v pořadu uváděném Českou televizí jim moderátor položil přibližně 50 % otevřených otázek a stejný počet uzavřených, v Show Jana Krause počet uzavřených otázek

rapidně vzrostl. Nejméně se změna v pokládání otázek projevila v dialogích s Janou Bobošíkovou a Tomášem Řepkou, kde je výchylka minimální.

Jednotlivé poměry mezi otevřenými a uzavřenými otázkami se odráží i v kategoriích sledujících podíly užívání zjišťovacích, doplňovacích a vylučovacích otázek. Poslednímu typu ze zmiňovaných otázek se Jan Kraus téměř vyhýbá. Ve sledovaných rozhovorech jej užil v pouhých osmi případech, v nichž žádal svého hosta o přesnou informaci. Jednu z nich ilustruje ukázka č. 23 z rozhovoru s Petrou Nesvačilovou.

Ukázka č. 23

JK: [počkejte. to máte ve] filmu, nebo ho máte v soukromí?

PN: ve filmu.

Na základě zprůměrovaných čísel týkajících se otevřených a uzavřených otázek se dalo očekávat, že se s přechodem na jinou televizní stanici navýší taktéž počet zjišťovacích otázek, které jsou s uzavřenými úzce spjaty. To potvrdila také zprůměrovaná čísla, která jasně hovoří o téměř o 20 % častějším užívání tohoto typu otázky v Show Jana Krause než v původním pořadu. Havlík (2008b: 22) uvádí, že je zjišťovací otázka obecně považována za agresivnější typ tázání než doplňovací.

Ve sledovaných rozhovorech bylo vyzorováno, že při vyhýbavých odpovědích hostů používá Jan Kraus k dosažení požadované informace kombinace dvou v odstavci výše zmíněných typů otázek. To dokresluje také ukázka č. 24, v níž se Jan Kraus opakovaně snaží od Jany Bobošíkové zjistit, s jakou stranou by se Hnutí nezávislých, jehož je členkou, v případě úspěšných voleb spojilo. Nejprve jí moderátor pokládá otevřenou doplňovací otázku „*S kým byste se případně tak spojili teda?*“, na což politička odpovídá nepřímou „*s každým, kdo by se toto, komu by se toto líbilo.*“ Jan Kraus i nadále trvá na jasné odpovědi, a proto pokládá komplexní dotaz zakončený opět otevřenou otázkou. Jana Bobošíková se odpovědi znovu vyhýbá, moderátor se tedy rozhodne svou otázku zestručnit netázací replikou, v níž říká „*no já myslím z konkrétních politických stran.*“ I přesto však odpověď na svou otázku stále nedostává a v další replice dokonce Janě Bobošíkové nabízí výčet možností. Politička však opět opakuje „*s tím kdo uspěje*“ a později dodává „*třeba uspějí zelení.*“ Jan Kraus nabídku Jany Bobošíkové na položení zjišťovací otázky využívá a ptá se jí, zda by se se zelenými spojili, čímž jí odebírá možnost odpovědět obšírněji a čeká jasnou odpověď.

Ukázka č. 24

JK: to sme taky za jedno a ted'ko mně ještě řekněte ee s kým byste se případně tak spojili teda?

JB: ee s každým kdo by se toto komu by se toto líbilo. a protože všichni říkají že chtějí co nejméně výhod pro poslance (.) a že chtějí co nejméně funkcí a že se chtějí té práci co nejvíce věnovat tak v podstatě se můžeme spojit s každým to [jistě uznáte.]

JK: [no to (.)]
to říkají ale pak (.) pokud' bude vo spojování tak to tak nebude to je jako si chtějí snížit ty platy co si je omylem zvedli nechtě a ted' to prostě se to nedaří že jo. a:le čili tohle bude podobný to voni chtějí ale kdybyste si měla teda bez ohledu na to jak budou chtít a ne tak s kým byste se tak spojovali

JB: s tím kdo uspěje.

JK: no já myslim s konkrétních politickejch stran.

JB: ee ted' chcete slyšet s tím kdo souhlasí s tím že sme v evropské unii s tím kdo je pro naše členství v severo[atlantické alianci]

JK: [ne já myslim partaj]
jestli byste řekla jestli třeba s lidovcema s o:de:es ((míněno ODS)) se sociálníma de[mokratama]

JB: [s tím kdo by] uspěl a: sdílel by stejné demokratické principy. já nevím kdo uspěje.

JK: no tak ale [kdyby]

JB: [třeba] uspějí zelení.

JK: no: ale ze zelenejma taky byste se spojili?

8.2.3 Následné otázky

Ve sledovaných rozhovorech z pořadu Uvolněte se, prosím bylo použito v průměru 29,47 % následných dotazů, v Show Jana Krause 20,49 %. Jan Kraus pokládal následné dotazy zejména v případech, kdy jeho host neodpověděl na otázku, nebo se odpovědi záměrně vyhnul.

Clayman s Heritagem uvádí, že počet následných otázek indikuje vyšší míru agresivity. Na základě čísel uvedených v tabulce a jejich zprůměrování v odstavci výše lze poukázat

na to, že se styl moderování Jana Krause s přechodem na jinou televizní stanici v tomto případě mírně změnil. Ve všech analyzovaných rozhovorech z pořadu vysílaného v televizi Prima bylo zaznamenáno nižší procento užití následných dotazů, než tomu bylo v Uvolněte se, prosím.

Moderátor používal následné dotazy zejména v kombinaci se zjišťovacími otázkami, které jsou, jak již bylo výše zmíněno, pokládány za agresivnější než doplňovací. Následující ukázka ilustruje, v jakých případech Jan Kraus následné dotazy nejčastěji používal.

Ukázka č. 25

JK: čili (.) kolik ty káry stály dohromady?

LM: ee (.) e e

JK: šest melounů?

LM: =co?

JK: šest melounů?

LM: jedna?

JK: ne: tři.

LM: tři?

JK: no tak ferari stálo kolik,

LM: ferari stálo (.) hodně.

JK: kolik stálo ferari, (..) zhruba: mně tam nejde o nějaký pětikila že jo.

(...) ((smích publika))

Moderátor se Leoše Mareše nejprve ptá, kolik stály všechny jeho automobily. Když jeho host neodpovídá, rozhodne se položit následnou zjišťovací otázku „*šest milionů?*“, kterou chce pozvanému zúžit možnost obšírnější odpovědi. Leoš Mareš však na ni nereaguje tak, jak by si Jan Kraus pravděpodobně představoval, a pokládá stejnou otázku znovu. Ani tentokrát se nedočká jasné odpovědi, host mu naopak odpovídá otázkou, stejně jako v dalším případě. Jan Kraus se tedy vrací k počáteční replice a opět pokládá otevřenou otázku „*no tak Ferrari stálo kolik?*“. Leoš Mareš se snaží odhalení přesné částky opět vyhnout, na což moderátor odpovídá položením stejné otázky i v dalších dvou replikách.

Podobný dialog jako s Leošem Marešem vedl Jan Kraus také s Tomášem Řepkou. V jeho případě však položil pouze jeden následný dotaz a když ani poté nezískal od fotbalisty očekávanou odpověď, přesunul se k jinému tématu.

Ukázka č. 26

JK: no ne: ale když vy parkujete takovýmhle lambordžiny ((míněno lamborgini)) nebo co to máte?

TŘ: lambordžiny ((míněno lamborgini)) no

JK: jo co stálo?

TŘ: no: (.) stálo (.) hodně no

JK: hodně že jo já sem si říkal že asi hodně kolik asi,

TŘ: to se neříká tohle

JK: ne jo

TŘ: já nechci zas to ještě pobouřit ještě víc.

8.3 Analýza délky promluv mluvčích

Následující analýza se věnuje rozdělení prostoru mluvčích. Při pohledu na transkripty je patrné, že moderátor i hosté při svých promluvách používali krátké věty, jejichž části se často překrývaly. Kvůli rozlišným tempům řeči moderátora a hostů v překryvech³⁶ bylo upuštěno od provádění rozboru z hlediska času překryvů a přistoupilo se k analýze délky promluv z hlediska počtu pronesených slov jednotlivými aktéry. Postup, při kterém bylo zjišťováno rozdělení časového prostoru mluvčích, byl částečně inspirován postupem, který ve své práci uvádí Anna Hanušová.³⁷

V prvním kroku byla sečtena slova mluvčích ve všech jejich replikách. Stejně jako při jejich počítání byly i tentokrát vynechány hezitací a rezponzivní zvuky³⁸, v celkovém součtu chybí taktéž nedokončená slova. V tabulce uvedená čísla byla zaznamenána ve středových částech rozhovorů, na jejich úvodní fázi, v nichž moderátor uvádí na scénu svého hosta, a závěrečné fáze, kdy Jan Kraus na konci rozhovoru zopakuje jméno pozvaného, nebyl brán zřetel. Do celkového počtu slov nebyla započítána ani slova pronesená v ukázkách puštěných

---

³⁶ Jan Kraus dokázal během překryvu v některých případech vyslovit až dvojnásobný počet slov než jeho host.

³⁷ HANUŠOVÁ, Anna (2017). Řízení rozhovoru moderátorkami pořadu Interview ČT24 [online]. Olomouc. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta [cit. 31. 3. 2018] Dostupné z: <http://library.upol.cz/arl-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=57522087727>

³⁸ Výjimku tvořily pouze případy, kdy byly tyto zvuky vyhodnoceny jako kladná či záporná odpověď na otázku

v rozhovorech s Petrou Nesvačilovou (Show Jana Krause) a Tomášem Řepkou (Uvolněte se, prosím).

	Počet slov moderátora	Počet slov hosta	Celkem slov
Uvolněte se, prosím (Petra Nesvačilová)	1183 (63,16 %)	690 (36,84 %)	1873 (100 %)
Show Jana Krause (Petra Nesvačilová ³⁹)	662 (46,52 %)	761 (53,48 %)	1423 (100 %)
Uvolněte se, prosím (Jana Bobošíková)	1457 (55,55 %)	1166 (44,45 %)	2623 (100 %)
Show Jana Krause (Jana Bobošíková)	1150 (53,52 %)	998 (46,48 %)	2148 (100 %)
Uvolněte se, prosím (Leoš Mareš)	1101 (58,91 %)	768 (41,29 %)	1869 (100 %)
Show Jana Krause (Leoš Mareš)	1308 (46,88 %)	1482 (53,12 %)	2790 (100 %)
Uvolněte se, prosím (Tomáš Řepka)	1669 (53,46 %)	1453 (46,54 %)	3122 (100 %)
Show Jana Krause (Tomáš Řepka)	1461 (43,37 %)	1908 (56,63 %)	3369 (100 %)

Tabulka č. 6 Poměr slov moderátora a hosta

Pro přesnější výsledek analýzy délky promluv jednotlivých mluvčích bylo nutné v dalším kroku vyřešit souběžnost v pronesení některých replik, která byla způsobena zejména snahou moderátora či hosta o převzetí slova. V průběhu počítání bylo nutné vyřešit problém jen zčásti se překrývajícími slovy. V takových případech bylo slovo rozděleno do slabik a k celkovému počtu slov byla zlomkem připočítána ta část, kterou mluvčí pronesl v překryvu. Postup je popsán na příkladu následující ukázky:

Ukázka č. 27

JB: no tak když sem kandidovala do evropského parlamentu bylo to přes osm procent (.) [pane krausi.]

JK: [to bylo popr]vé

³⁹ V úvodu do rozhovoru s Petrou Nesvačilovou několikrát zasáhla Blanka Matragi. Počet jejích slov byl sečten se slovy herečky a v kolonce „Počet slov hosta“ je tak uveden jejich součet. Petra Nesvačilová v pořadu pronesla 683 slov (48 %), Blanka Matragi 78 slov (5,48 %).

Jak lze vidět v úryvku, slovo „poprvé“ se v replice Jana Krause překrývá jen ve dvou slabikách. Bylo tedy k součtu slov započítáno takto: 2/3 (0,66). Celkový počet slov bez překryvů nám umožní vyjádřit, kolik slov by zaznělo v „čistém“ čase, tedy pokud by se jednotliví mluvčí vzájemně nepřerušovali.

Abychom mohli lépe porovnat prostor, který věnoval moderátor v rozhovorech svým hostům, byl celkový počet slov vždy vydělen časem délky dialogu vyjádřeným v minutách. Bylo tak získáno číslo průměrného počtu slov v jedné minutě. Tímto číslem byly následně zvlášť vyděleny počty slov moderátora a počty slov hosta. Výsledkem jsou čísla (zaokrouhlená na dvě desetinná místa) znázorňující, kolik času si v dialozích získali jednotliví mluvčí.

	Čas promluv moderátora	Čas promluv hosta	Čas celkem
Uvolněte se, prosím (Petra Nesvačilová)	7,16 (64,16 %)	4 (35,84 %)	11,16 (100 %)
Show Jana Krause (Petra Nesvačilová ⁴⁰)	4,33 (46,56 %)	4,97 (53,44 %)	9,30 ⁴¹ (100 %)
Uvolněte se, prosím (Jana Bobošíková)	7,81 (55,39 %)	6,29 (44,61 %)	14,10 (100 %)
Show Jana Krause (Jana Bobošíková)	7,25 (53,51 %)	6,30 (46,49 %)	13,55 (100 %)
Uvolněte se, prosím (Leoš Mareš)	7,17 (59,50 %)	4,88 (40,50 %)	12,05 (100 %)
Show Jana Krause (Leoš Mareš)	6,71 (46,63 %)	7,68 (53,37 %)	14,39 (100 %)
Uvolněte se, prosím (Tomáš Řepka)	8,30 (54,21 %)	7,01 (45,79 %)	15,31 ⁴² (100 %)
Show Jana Krause (Tomáš Řepka)	7,47 (43,08 %)	9,87 (56,92 %)	17,34 (100 %)

Tabulka č. 7 Čas promluv moderátora a hostů

⁴⁰ V úvodu do rozhovoru s Petrou Nesvačilovou několikrát zasáhla Blanka Matragi. Počet jejích slov byl sečten se slovy herečky a ve sloupci „Počet slov hosta“ je tak uveden jejich součet. Petra Nesvačilová v pořadu pronesla 683 slov (48 %), Blanka Matragi 78 slov (5,48 %).

⁴¹ Čas po odečtení ukázky, kterou Jan Kraus uvedl během rozhovoru

⁴² Z celkového času byla odečtena pouze část ukázky, a to z toho důvodu, že nad její druhou polovinou mluvčí diskutují.

Výše uvedeným postupem bylo zjištěno, že zatímco v rozhovorech natáčených pro pořad Uvolněte se, prosím dominoval moderátor, v Show Jana Krause je tomu přesně naopak. Tento „trend“ nelze uplatnit pouze v případě Jany Bobošíkové, kdy si v obou rozhovorech vynutil více času k promluvám Jan Kraus. Nutno však podotknout, že na základě procentuálního srovnání bylo zaznamenáno, že moderátor poskytl zpovídání stejně jako v případě ostatních sledovaných rozhovorů více času na její promluvu v pořadu vysílaném v televizi Prima. V jejím případě šlo však o navýšení pouze o necelá 2 %. Je tedy možné uvést, že se vliv média v této kategorii projevil.

Nejvyšší rozdíl v poměru poskytnutého času byl u jednotlivých dvojic rozhovorů zaznamenán u Petry Nesvačilové. Zatímco v interview pro pořad Uvolněte se, prosím výrazně dominoval Jan Kraus (64,16 %), v Show Jana Krause se hodnoty zaznamenávající průměrnou délku promluv přiblížily a více prostoru dostala v rozhovoru tentokrát Petra Nesvačilová. V porovnání s jejím vystoupením v České televizi mluvila o 20 % více. To lze také ilustrovat na níže uvedených ukázkách. První pochází z talk show vysílané na České televizi. Lze z ní vypožorovat, že Petra Nesvačilová používá spíše krátké věty a je často přerušována Janem Krausem. Úryvek č. 29 naopak poukazuje na to, že v Show Jana Krause dostávala herečka a režisérka mnohem více prostoru na své promluvy.

Ukázka č. 28

JK: [tak] proč mi to říkáte? já se vás ptám na tabu hele: (.)

PN: <pro[tože (.) já vám právě> ((smích))]

JK: [a vy mi půl hodiny neco vykládáte a pak řeknete ale tabu] to není:.

PN: =já bych vám strašně ráda řekla jako to tabu, ale já ho [jako říct]

JK: [vy byste mi] ho ráda řekla?

PN: hrozně ráda, [ale]

JK: [já] bych ho hrozně rád sly[šel.]

PN: [mně je] to jasný.

JK: =no (.) a vy mi tady půl hodiny krmíte a pak řeknete ale to není tabu.

PN: <to> právě ne[ní (tabu)]

Ukázka č. 29

JK: a jak ste se k nim dostala?

PN: no já já teda sem se ee (.) já sem se k nim dostala tak že: já sem původně chtěla natáčet takový jako portrét vo: heleně kánové a potom posléze když sem si děla- dělala rešerše tak jsem se setkala s jankem (.) kroupou který právě: jako mi řekl: ať se taky jako seznámim s někým z podsvětí abych věděla: vlastně proti čemu ta helena bojuje už jako (.) nebo bojovala dvacet let. no a tak já sem jako tak sem si řekla jo: tak to je zajímavý a: jasně tak von rovnou ee zavolal vod tomu samopalníkovi protože právě i heleně a tomášovi gregorovi pomáhal na tom celém případě takzvaného berdychova gengu, no a samopalník řekl: jako:

V rámci analýzy jednotlivých dílů bylo zjištěno, že nejvíce prostoru získal na své promluvy Tomáš Řepka, který v Show Jana Krause mluvil v 56,92 %. Nejméně času si naopak prosadila výše zmíněná Petra Nesvačilová v pořadu Uvolněte se, prosím.

8.4 Reformulace a opakování slov

Jak lze vyčíst z níže uvedené tabulky č. 8, Jan Kraus se k reformulacím, kterými rozumíme shrnutí repliky hosta vlastními slovy moderátora, uchýloval velmi zřídka. Nutno dodat, že to bylo zejména z důvodu častého užívání jednoduchých vět oběma mluvčími a Jan Kraus tedy neměl moc příležitostí shrnout hostovi repliky vlastními slovy. I přesto však, jak ukazuje tabulka, několikrát repliky svých hostů vlastními slovy shrnul.

	Počet reformulací v Uvolněte se, prosím	Počet reformulací v Show Jana Krause
Petra Nesvačilová	1	1
Jana Bobošíková	4	3
Leoš Mareš	2	2
Tomáš Řepka	2	5

Tabulka č. 8 Počet reformulací

V ukázce č. 30 moderátor reformuluje několik hostových jednoduchých replik. Činí tak spíše ale z důvodu potvrzení správnosti porozumění promluv Leoše Mareše než kvůli publiku.

Ukázka č. 30

JK: jestli tomu dobře rozumím vy máte teďko dvě věci který byste rád lidem předved jednak že ste vlastně skromnej a chytřej.

LM: skromnej nejsem. skromnej nejsem. ale prostě:

V případě Jana Krause můžeme označit za jistou formu reformulace jeho opakování posledních slov z replik hostů. Následující tabulka č. 9 zaznamenává, kolikrát moderátor v jednotlivých rozhovorech zopakoval část repliky po svém hostovi.

	Počet zopakovaných částí replik v Uvolněte se, prosím	Počet zopakovaných částí replik v Show Jana Krause
Petra Nesvačilová	12	14
Jana Bobošíková	14	16
Leoš Mareš	3	5
Tomáš Řepka	28	31

Tabulka č. 9 Počet zopakování částí replik svých hostů moderátorem

Moderátor tento prostředek užíval ve dvou situacích. Buď jím dával svému komunikačnímu partnerovi najevo, že mu naslouchá (viz ukázka č. 31) a posléze pokračoval ve vlastní replice, nebo hostem vyřčený úsek zopakoval se stoupavou intonací (viz ukázka č. 32) a náznakem podivu v hlase, čímž zpovídaného vyzval k potvrzení platnosti své předchozí repliky.

Ukázka č. 31

JK: čili vobráceně? vy jako pospáváte hodně přes den takhle?

TŘ: odpočívám.

JK: odpočíváte.

TŘ: relaxuju.

Ukázka č. 32

JB: no tak to je snad jasné.

JK: jo?

JB: no jistě.

8.5 Humor a ironie v pořadech Jana Krause

Moderátor v rozhovorech se svými hosty uplatňuje svou převahu profesionála a známého prostředí a jak píše Čmejrková (2013b: 67), často staví své hosty do role „obětního beránka“. K „zesměšnění“ svých hostů uplatňuje Jan Kraus ironii⁴³, útočné poznámky a „chytá“ je za slovo. Používáním těchto prostředků značně vybočuje ze své institucionální role. Zatímco své hosty staví do jim nepříjemných situací, publikem je odměňován smíchem a potleskem.

Pro porovnání, zda moderátor v Show Jana Krause staví své hosty do nepříjemných pozic ve stejné míře jako v Uvolněte se, prosím, byly proti sobě postaveny vždy jednotlivé dvojice interview. Do kategorií ironické a útočné/zesměšňovací poznámky byly zahrnuty vždy takové repliky moderátora, kterými si dělal legraci z hosta ve studiu. Jako ironická poznámka tak nebyla v případě Petry Nesvačilové započítána věta „*to je hezký*“ Jana Krause z ukázky č. 33, kterou sice pronesl s ironií v hlase, ale nebyla mířena proti jeho hostovi.

Ukázka č. 33

PN: jako vodměnu

JK: jako vodměnu. [to je hezký]

8.5.1 Rozhovory s Petrou Nesvačilovou

	„chytání“ za slovo	Ironické poznámky	Útočné/zesměšňovací poznámky
Uvolněte se, prosím (Petra Nesvačilová)	6	4	13
Show Jana Krause (Petra Nesvačilová)	0	1	0

Tabulka č. 10 Počet ironických a útočných/zesměšňovacích poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Petrou Nesvačilovou

Jan Kraus využívá v případě Petry Nesvačilové svou výhodnější pozici pouze v prvním rozhovoru. Moderátor v něm k rozesmátí publika využil veselé nálady Petry Nesvačilové a její nezkušenosti s rozhovory v televizi a několikrát si z ní před diváky udělal legraci.

⁴³ „V ironii je to, co je ve skutečnosti míněno (intendováno), opakem konvenčního (doslovného) významu toho, co bylo skutečně řečeno. V užším pojetí, které v případě ironie staví do popředí její hyperbolickou variantu, je i výtka vyjádřenou nepřímo prostřednictvím pochvaly. [...] Zdvěřile zastřené ironické vyjádření na adresáta ve skutečnosti působí nezdvěřile, někdy jako výsměch, ve vyhrocené podobě jako sarkasmus.“ (Nekula 2017)

Následující ukázka ilustruje situaci, v níž Jan Kraus „chytá“ Petru Nesvačilovou za slovo a zároveň použije k jejímu zesměšnění repliku s ironickým nádechem. Když zpovídaná prohlásila, že neumí mluvit o věcech, v nichž hraje, Jan Kraus na její repliku zareagoval otázkou, o čem umí mluvit, když v tom není namočená. Záhy svůj dotaz však opravil pouze na „*o čem se vám dobře mluví?*“ Petru Nesvačilovou však téměř nepustil ke slovu a téměř ihned jí položil další otázku, na kterou neuměla pozvaná rychle zareagovat. Jan Kraus její pauzy v replice využil k položení následné otázky, zda se již s kamarádkami někdy sešla, na což Petra Nesvačilová zareagovala pouze smíchem. Na další položenou otázku pak odpověděla slovy „*no tak většinou, třeba, hm*“, čímž Janu Krausovi „nahrála na smeč“, když ji zesměšnil ironickým konstatováním „*takhle až jo? tak to je pecka.*“

Ukázka č. 34

JK: ee a vo čem umíte mluvit teda dobře když v tom nejste namočená?

PN: no, (..) t[ře-]

JK: [nebo] vo čem se vám dobře mluví?

PN: mně se [dobře]

JK: [nebo vo če]m ráda mluvíváte, takhle když se sedjete třeba s holkama a probíráte ty tabu? (.) tak vo čem ráda mluvíváte,

PN: no, tak e třeba rádi mluvíme hm (.) o:

JK: už jste se sešly někdy?

PN: ((smích))

JK: nebo: e když mluvíte nějakym: chlapem mladym, tak vo čem se tak ráda bavíte s nim?

PN: no tak většinou ee třeba: hm ((smích))

JK: takhle až jo? tak to je pecka.

Podruhé si Jan Kraus pozval Petrou Nesvačilovou do svého pořadu o devět let později. V porovnání s jejím předchozím vystoupením v původní talk show působil tento rozhovor na přátelštější úrovni. Moderátor se zajímal pouze o práci pozvané, na její adresu neměl žádné útočné poznámky, ani svého hosta „nechytal“ za slovo. Užil pouze jednu ironickou poznámku. Lze tedy konstatovat, že druhý společný rozhovor mluvčích byl na symetrické úrovni.

8.5.2 Rozhovory s Janou Bobošíkovou

	„chytání za slovo“	Ironické poznámky	Útočné/zesměšňovací poznámky
Uvolněte se, prosím (Jana Bobošíková)	4	3	7
Show Jana Krause (Jana Bobošíková)	4	0	8

Tabulka č. 11 Počet ironických a útočných/zesměšňovacích poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Janou Bobošíkovou

V rozhovorech s Janou Bobošíkovou, jejichž odchylka ve stopáži činila pouhých pět sekund, stavěl moderátor svého hosta do nepříjemných pozic méně v díle vysílaném v televizi Prima. V Uvolněte se, prosím užíval moderátor ironické poznámky v souvislosti s neustálým používáním slova „báječný“ Janou Bobošíkovou. V následující ukázce se ptá zpovídané, jak to probíhá v Evropském parlamentu. Předtím, než stihne jeho host odpovědět, ironicky dodává „*báječně teda předpokládám*“.

Ukázka č. 35

JK: ale tam tomu trochu věřím. (.) a když tam takhle přijedete jak to tam probíhá,

JB: podle [toho:]

JK: [báječně te]da předpokládám. [ale]

V interview z roku 2012 „chytá“ Jan Kraus političku za slovo, když se vyjádří, že pohled na billboard, na němž je vyobrazen některý z kandidátů na prezidenta republiky, může někoho vzrušovat. Moderátor se tohoto slova „chytá“ a publikum rozesmává svojí poznámkou „*jakože bych třeba viděl Zemana a vzrušilo by mě to, jo?*“

Ukázka č. 36

JB: no tak jak komu: někomu někoho to třeba vzrušuje někomu se to může lí[bit.]

JK: [jakože] bych třeba viděl zemana a vzrušilo by mě to jo?

8.5.3 Rozhovory s Leošem Marešem

	„chytání za slovo“	Ironické poznámky	Útočné/zesměšňovací poznámky
Uvolněte se, prosím (Leoš Mareš)	6	2	6
Show Jana Krause (Leoš Mareš)	4	1	2

Tabulka č. 12 Počet ironických a útočných/zesměšňovacích poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Leošem Marešem

Stejně jako u Petry Nesvačilové i v případě Leoše Mareše si moderátor dělal ze svého hosta legraci především v prvním případě. Hned v úvodu rozhovoru pozvaného před publikem shazuje, když reaguje na Marešovu repliku, že se s českou operní pěvkyní Evou Urbanovou společně rozezpívali v šatně.

Ukázka č. 37

JK: já vim ale když dva dělají totéž znáte to leoši. nakonec každéj ste se dozpíval pak třeba jina:m já bych to teď.

Následující úryvek ilustruje situaci, kdy moderátor „chytá“ svého hosta za slovo. Jan Kraus se svého hosta ptá, zda má stálou partnerku. Leoš Mareš odpovídá na otázku replikou, že spolu oslaví „šestý výročí“. Moderátor se s cílem zesměšnit zpovídaného před diváky zeptá, zda je s partnerkou už šest dní. Následně tedy Leoš Mareš dodává „*myslím, že to je šest let?*“. Jan Kraus si všímá stoupnutí jeho hlasu v závěru repliky a opět se s cílem rozesmát publikum ptá „*vy nevíte, co je za rok?*“

Ukázka č. 38

JK: máte partnerku stálou?

LM: mám no:.

JK: čemu říkáte stálá,

LM: stálá (.) teď spolu oslavíme šestý výročí.

JK: jako šest dní už ste spolu?

(...) ((smích publika))

LM: um myslím že to je (..) šest let? teda.

JK: vy nevíte co je rok?

Níže uvedená ukázková situace pochází již ze Show Jana Krause. V ní se Leoš Mareš snaží dosáhnout symetrie mezi ním a moderátorem. V úvodu pořadu se Jan Kraus zeptal pozvaného na jeho nedávný incident s bývalým přítelem jeho současné partnerky. Po výměně několika replik se oba mluvčí shodli, že věří, že už se podobná situace nebude opakovat. Leoš Mareš se následně snaží dostat se zpět do své komfortní pozice užitím z pohledu moderátora provokativní repliky, v níž říká, že s paní Chýlkovou, partnerku Jana Krause, na večeři pravděpodobně nepůjde. Moderátor tuto repliku bezprostředně obrací proti hostovi a publikum rozesmává poznámkou, že by k oné situaci mohlo dojít pouze v případě, že by paní Chýlková „měla jako nějaký slabej večer, že by neměla s kým jít.“

Ukázka č. 39

LM: =že pravděpodobnost že bych třeba (.) ee byl na večeři s paní chýlkovou je nulová takže.

JK: to je nějaký humor ze superstar jako? (..) to sou takový hovězí legrandy jako nebo co, jako no na večeři s paní chýlkovou byste moh bejt no (.) kdyby měla jako nějaký slabej večer že by neměla s kým jít.

LM: to jedině že byste mi to jako písemně potvrdil to abych požádal dal bych si žádanku a vy byste mi to podepsal jakože (.) v pořádku.

JK: no to ne: tak ee to já bych vám nemusel podepisovat. víte já sem schopnej odhadnout kdo má šanci.

LM: oukej.

Další část rozhovoru však probíhá spíše na přátelské úrovni. Jan Kraus kvituje vyjádření Leoše Mareše, a dokonce jej obdivuje, že již několik let vstává kvůli vysílání ranní show v rádiu.

Ukázka č. 40

JK: no ne ale na druhou stranu je to vobdivuhodný nejen to že teda vstanete a jedete tam (.) ale druhá věc je eště tam jako bejt k světu. já si umím představit že bych tam dojel přijel tam bych si lehnul a dospal to. (.) ale že bych se tam jako rozjařil do nějakýho nebo že bych říkal taky ste tak zhuntovaný jako já to si umím představit ale eště bejt jako nabuzenej máte na to něco?

8.5.4 Rozhovory s Tomášem Řepkou

	„chytání za slovo“	Ironické poznámky	Útočné/zesměšňovací poznámky
Uvolněte se, prosím (Tomáš Řepka)	2	0	2
Show Jana Krause (Tomáš Řepka)	1		4

Tabulka č. 13 Počet ironických a útočných/zesměšňovacích poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Tomášem Řepkou

Oba rozhovory s Tomášem Řepkou probíhali v kontextu dělání si legrace z hosta spíše na přátelské úrovni. V obou případech Jan Kraus fotbalistovi často přizvukoval (ukázka č. 41) a nepouštěl se s ním do větších konfliktů.

Ukázka č. 41

TŘ: že to že to není takový jak jak se píše že jo vždyť to znáte sám že jo (.) ten bulvár to je

JK: =no bulvár znám. bulvár je prasečinec.

Stejně tak se i fotbalista téměř nenechal moderátorem vyprovokovat a s jeho názory ve velké většině souhlasil. To ilustruje také následující úryvek.

Ukázka č. 42

JK: první je žlutá.

TŘ: no jasně no

JK: ale tu u vás můžu přeskočit někdy.

TŘ: bejvává to někdy.

8.6 Analýza gestiky moderátora ve vázanosti na jeho řeč

Jan Kraus používá ve svém pořadu neverbální projevy téměř neustále. Jejich podstatnou část tvoří gesta, kterými se v návaznosti na řeč moderátora bude tato kapitola zabývat. Jak již bylo zmíněno v kapitole 5.3.1 *Neverbální komunikace*, gesta budou rozdělena do čtyř skupin na emblémy, ilustrátory, regulátory a adaptéry, které rozlišují Ekman a Friesen (1969). Analýza se bude soustředit zejména na gesta rukou a paží, a to z toho důvodu, že moderátor

sedí v průběhu rozhovoru za stolem. Při rozboru jednotlivých gest budeme vycházet z knih Lewise (1989) a Pease (2001).

8.6.1 Emblémy (symboly)

Emblémy používal Jan Kraus ve sledovaných rozhovorech v jejich úvodních a závěrečných fázích. Své hosty zval na scénu s nataženou pravou paží (obr. 1), kterou jako by jim říkal „*pojďte sem*“. Tento symbol může mít v daném kontextu ještě další význam. Publiku může říkat „*přivítejte zde ...*“. K pozdravení se s hostem užil emblému potřesení si rukou⁴⁴ (obr. 2), kterým symbolizoval přijetí hosta. Po přivítání se s pozvanou osobností na ni ukázal rukou pokrčenou v lokti, čímž vyzval publikum k potlesku (obr. 3) a záhy se obrátil hostovi, kterému dal nataženou pravou rukou s rozevřenou dlaní na červenou sedačku neverbálně pokyn „*sedněte si tam*“ (obr. 4).

Obr. 1: Pozvání hosta nataženou rukou skrčenou v lokti na scénu

Obr. 2: Pozdrav potřesením si rukama

Obr. 3: Pobídnutí publika k potlesku ukázáním na hosta

Obr. 4: Pobídnutí k usazení se

Emblém ruky pokrčené v lokti použil moderátor také v závěrech sledovaných rozhovorů. Stejně jako v případě obr. 3 jím mohl říkat publiku „*zatleskejte našemu hostovi*“. V každém z interview doprovodil tohoto gesto také verbálním projevem – zopakováním jména zpovídaného hosta. [Kraus] „*Jana Bobošíková.*“

⁴⁴ Lewis (1989) toto gesto řadí mezi regulátory

Obr. 5: Zakončení rozhovoru nataženou rukou pokrčenou v lokti

8.6.2 Ilustrátory

Ilustrátory moderátor zdůrazňoval své verbální projevy. Příkladem použití ilustrátoru může být naznačení pozice předmětu. [Kraus] „*A sed jsem si dovnitř hele a tam bylo asi pět kabelů, protože von měl kávovar (obr. 6), televizi (obr. 7), rádio (obr. 8), nějakej umělej taxametr (obr. 9), k tomu měl nějakej to tendleten GPSku (obr. 10) ...*“ Tato pasáž pochází z rozhovoru s Leošem Marešem v Show Jana Krause. Moderátor naslouchá hostovi, který hovoří o svém zážitku z jízdy taxíkem, když si vzpomene na svou vlastní zkušenost. Jan Kraus jej začne svému hostu vyprávět a při vyřknutí věci, kterou měl řidič taxíku ve voze, naznačí její pozici ve voze rukama.

Obr. 8: Naznačení pozice předmětu (1)

Obr. 7: Naznačení pozice předmětu (2)

Obr. 6: Naznačení pozice předmětu (3)

Obr. 9: Naznačení pozice předmětu (4)

Obr. 10: Naznačení pozice předmětu (5)

Výše zmíněným způsobem označil moderátor pozici daného předmětu pouze v jednom případě, a to z toho důvodu, že se vyřčené věci nevyskytovaly v jeho blízkosti. V ostatních situacích se již předměty, o kterých hovořil, nacházely přímo ve studiu. Často se tak uchyloval k označení směru nataženým prstem (obr. 11) – [Kraus] „*támhle do tý (kamery)*“, či rozevřenou dlaní s prsty u sebe (obr. 12) – [Kraus] „*tohle je z toho asi ukázka taková, jenom kousek nebo upoutávka.*“

Obr. 11: Ukázání nataženým prstem na pozici předmětu

Obr. 12: Ukázání rozevřenou dlaní na pozici předmětu

Kromě pozice předmětu můžeme pomocí ilustrátoru naznačit také jeho velikost. K použití tohoto typu gesta se mluvčí uchylují, protože si díky němu může jejich komunikační partner lépe představit velikost dané věci než při slovním popisu. V rozhovoru s Leošem Marešem si moderátor pomohl ilustrátorem k zobrazení díry v sítu. [Kraus] „*Tímhle sítím málokterá? Tam jsou takovýhle (obr. 13) d'uzny hele a ty báby propadávaj jedna za druhou.*“

Obr. 13: Naznačení velikosti předmětu

Ilustrátory je taktéž možné naznačit rozdílné časové období či vzdálenost mezi dvěma lokacemi. V rozhovoru s Petrou Nesvačilovou dal moderátor posunky rukou najevo odlišné umístění měst. [Kraus] „*Něco jako vy z Budějovic, ale oni ne do Prahy (obr. 14), ale do Holandska (obr. 15).*“

Obr. 15: Odlišení pozice dvou lokací posunkem
(1)

Obr. 14: Odlišení pozice dvou lokací posunkem
(2)

Dále Jan Kraus ilustrátory používal k regulování rytmu mluveného slova a ke zdůraznění určitého úseku promluvy. Vybrané ukázky jsou z rozhovorů s Tomášem Řepkou a Leošem Marešem. Na obrázku 16 moderátor zdůrazňuje zvolená slova pravou rukou, jejíž dolní polovinou rázně pohybuje nahoru a dolů, přičemž se jí vždy dotkne stolu. [Kraus] „*Tak ten hlavní rozdíl ...*“ Obrázek 17 ilustruje situaci, v níž používá Jan Kraus ke zdůraznění promluvy obě ruce. Jejich dlaně jsou natočeny k sobě a stejně jako v prvním případě s nimi pohybuje nahoru a dolů, opět se také dotýká stolu. [Kraus] „*No ne ale na druhou stranu je to obdivuhodný. Nejen to, že teda vstanete a jedete tam, ale druhá věc je ještě tam jako bejt k světu. Já si umím představit, že bych tam dojel, přijel, tam bych si lehnul a dospal to.*“

Obr. 17: Zdůraznění důrazu dlaní klepající do stolu

Obr. 16: Zdůraznění důrazu dvěma dlaněmi klepajícími do stolu

Ilustrátory patřily k nejčastějším typům gest, která moderátor ve sledovaných rozhovorech použil. Výše zmíněné příklady jsou pouhou ukázkou některých z nich.

8.6.3 Regulátory

Regulátory považuje Lewis (1989: 30) za velmi důležité signály při započetí a ukončení komunikace. Za nejvíce používané regulátory označuje kývání hlavou a pohledy. V některých případech slouží k přiřazení gesta do jedné z výše zmíněných kategorií kontext, v němž bylo použito. Jako příklad můžeme uvést gesto, jímž moderátor svému hostovi předává slovo. Má při něm pokrčenou ruku v předloktí, rozevřenou dlaň a jeho prsty směřují ke zpovídanému. [Kraus] „*Třeba mně řekněte...*“ – ukáže rukou na Tomáše Řepku, čímž mu předává slovo (obr. 18) – „... *čím to je, že to je pořád v takový šlamastice ten fotbal?*“ Stejné gesto bylo v kapitole 8.6.1 *Emblémy (symboly)* označeno jako emblém, moderátor jej však používá zároveň jako ilustrátor.

Obr. 18: Předání slova dlaní ukazující komunikačního partnera

V našem případě označujeme za regulátor gesto, které Jan Kraus použil při nesouhlasu s replikou Leoše Mareše. Moderátor svého hosta nejdříve zastavil verbálně slovy „*ne, ne ne*“, ten však ve své promluvě pokračoval. Jan Kraus se tedy uchýlil k zastavení Leoše Mareše velmi výrazným, neverbálním signálem – zdvižením pravé ruky s rozevřenou dlaní natočenou směrem k hostovi, až poté jej přerušil opět verbálně.

Obr. 19: Zastavení promluvy dlaní natočenou směrem ke komunikačnímu partnerovi

8.6.4 Adaptéry

Jak již bylo řečeno v kapitole 5.3.1.1 *Gestika*, Ekman a Friesen od sebe odlišují tři druhy adaptérů – self-adaptors, alter-directed adaptors a object adaptor. V rozhovorech byly ze strany moderátora zaznamenány všechny z nich. Jako self-adaptors označují Ekman s Friesenem dotyky sama sebe. U Jana Krause byly zaznamenány v několika situacích. V rozhovoru s Leošem Marešem si Jan Kraus rukami danými v pěst podpírá obličej. Pease (2001: 52) uvádí, že toto gesto svědčí o zájmu posluchače. Stejným způsobem je možné interpretovat toto gesto i u Jana Krause. Před jeho použitím položil hostovi otázku, poté si rukou podepřel obličej a poslouchal odpověď Leoše Mareše.

Obr. 20: Gesto symbolizující zájem

Alter-directed adaptor použil Jan Kraus napříč analyzovanými rozhovory pouze třikrát, pokaždé v rozhovorech pro *Uvolněte se, prosím*. V dialogu s Leošem Marešem několikrát poplácal po ruce. Šlo o reakci Jana Krause na odpověď jeho hosta na otázku, čemu říká budoucnost. [Mareš] „*To znamená, to je od teď ten čas, co bude.*“ Touto odpovědí Leoš Mareš rozesmál přítomné publikum i moderátora, který zjevně očekával jinou reakci. Jan Kraus svého hosta za vtipnou poznámku pochválil právě poplácáním po ruce, což verbálně doprovodil slovy „*Díky. Hodnej, on je hodnej.*“

Obr. 21: Pochvala poplácáním po ruce

Object-adaptors užívá Jan Kraus z adaptátorů ve svém pořadu nejčastěji. Téměř neustále se například dotýká jednou rukou svého stolu nebo papírů položených na něm (obr. 22), zaznamenat lze například také pohyby jeho rukou po červené pohovce (obr. 23), v rozhovoru s Janou Bobošíkovou držení tabletu (obr. 24) a v dialogu s Petrou Nesvačilovou podávání sklenice (obr. 25).

Obr. 22: Dotknutí se stolu

Obr. 23: Dotknutí se pohovky

Obr. 24: Držení tabletu v rukou

Obr. 25: Držení sklenice

9 SHRnutí A KOMPARACE VÝSLEDKŮ ANALÝZY

Analýza stylu moderování Jana Krause byla provedena ve dvou hlavních oblastech. První z nich se zaměřila na analýzu z hlediska počtu jednotlivých druhů replik a délky promluv mluvčích, druhá se zabývala gestikou moderátora.

V prvním kroku se analýza zaměřila na četnost replik moderátora a jeho hostů. Poměr replik mezi mluvčími byl s výjimkou jednoho rozhovoru vyrovnaný. K většímu výkyvu došlo pouze v epizodě s Petrou Nesvačilovou, průběh rozhovoru však podstatně ovlivnil vstup předchozí zpovídáné osoby. Pokud by nedošlo k jejímu zásahu do dialogu, s velkou pravděpodobností by byl i v tomto případě podíl replik na obou stranách velmi podobný. Ani v dílčí analýze zabývající se rozdělením replik na tázací, netázací a výzvové nebyl zaznamenán markantnější rozdíl v jejich užívání. Kromě rozhovoru s Janou Bobošíkovou v České televizi byl ve všech dialogích zaregistrován vyšší počet netázacích replik. Po zprůměrování jednotlivých druhů replik bylo zjištěno, že počet netázacích i výzvoových replik v Show Jana Krause oproti původnímu pořadu klesl zhruba o 5 %, v porovnání jednotlivých dvojic rozhovorů však bylo zaznamenáno, že se v jednom dialogu tato změna neprojevila. Naopak v něm počet tázacích replik stoupl. Z tohoto důvodu nelze jednoznačně konstatovat, zda se v tomto případě změna média, ve kterém je pořad vysílán, projevila také ve stylu moderování Jana Krause.

V další podoblasti analýzy byly zkoumány jednotlivé druhy tázacích replik. Ve všech sledovaných rozhovorech Jan Kraus téměř nepoužíval komplexní dotazy, ale uchyloval se k pokládání jednoduchých otázek. Většina z nich měla navíc formu uzavřených, zjišťovacích otázek, jejichž užíváním chtěl moderátor pravděpodobně docílit rychlejšího střídání replik. Tyto typy otázek jsou navíc obecně považovány za agresivnější než otevřené a doplňovací. V Show Jana Krause je moderátor používal oproti pořadu Uvolněte se, prosím v průměru o 15 % více. Na základě tohoto zjištění bychom mohli uvést, že v televizi Prima používá Jan Kraus mírně agresivnější styl tázání se. Nedovolují nám to však data „naměřená“ u následných otázek. Také ta jsou stejně jako zjišťovací považovány za útočnější. Jejich četnost užívání však v Show Jana Krause klesla zhruba o 10 %.

Změna média se s naprostou jistotou projevila až v analýze délky promluv mluvčích. Ve všech rozhovorech bylo zjištěno, že v Show Jana Krause dostávají hosté více prostoru ke svým výpovědím.

V případě analýzy četnosti reformulací nebyly zjištěny žádné výkyvy v jejich užívání. Moderátor se jim spíše vyhýbá, naopak místo nich používá prostředek, který byl v práci nazván „opakování slov“.

V podkapitole 8.5 *Humor a ironie moderátora* byly proti sobě z důvodu snadnější komparace postaveny jednotlivé dvojice rozhovorů. Ze získaných výsledků lze konstatovat, že moderátor již nepoužívá prvky „zesměšňující“ jeho hosty v takové míře jako v původním pořadu v České televizi. Rozhovory v Show Jana Krause by se z tohoto pohledu daly označit za přátelštější. Je však nutné podotknout, že v tomto případě může hrát velkou roli téma rozhovoru, rozpoložení hosta či jeho zkušenost s médii. Příkladem nám mohou být rozhovory s Petrou Nesvačilovou. V pořadu Uvolněte se, prosím byla znát její nezkušenost s rozhovory, v rozhovoru natočeném o devět let později naopak vystupuje vyspěleji. Moderátor se navíc tentokrát nesoustředí přímo na její osobu, jako tomu bylo v interview pro Českou televizi, ale na její práci.

Gestika byla rozdělena do čtyř kategorií na emblémy (symboly), regulátory, regulátory a adaptéry. Emblémy moderátor použil v každém ze sledovaných rozhovorů ve stejném sledu a při totožných situacích. Ilustrátory používal Jan Kraus k dokreslení vlastní myšlenky. Zároveň bylo jejich užívání zaznamenáno v obou pořadech v obdobných situacích – k ukázání na pozici předmětu, znázornění jeho velikosti, naznačení vzdálenosti či časového posunu atd. Regulátory Jan Kraus používá zejména při předávání slova. O mírné změně v užívání gest můžeme hovořit v případě adaptérů, konkrétně u alter-directed adaptors. Zatímco v rozhovorech z pořadu České televize byl tento typ adaptéru zachycen ve třech případech, v talk show vysílané v televizi Prima nebyl zaznamenán ani jednou. Obecně však lze konstatovat, že v rozsahu, v jakém byla provedena analýza gest moderátora, větší rozdíl ve stylu moderování Jana Krause zjištěn nebyl.

Ze získaných výsledků lze tedy s naprostou jistotou konstatovat, že se ve stylu moderování Jana Krause s přechodem z jednoho média na druhé změnila pouze jedna věc. A to taková, že svým hostům poskytuje v Show Jana Krause více prostoru k promluvám než v pořadu v České televizi. K potvrzení či vyvrácení dalších možných změn způsobených změnou média by musela proběhnout rozsáhlejší analýza.

10 ZÁVĚR

Cílem předložené bakalářské práce bylo popsat moderátorský styl Jana Krause. Zajímalo nás také, zda se v průběhu let vysílání pořadů projev Jana Krause změnil a zda souvisí případná změna s přesunem moderátora z veřejnoprávní České televize na komerční stanici FTV Prima.

Aby bylo možné rozbor provést, bylo nutné si nejprve v teoretické části práce vymezit základní pojmy, které souvisejí se zkoumanými pořady a následnou analýzou. Pro zasazení do širšího kontextu došlo k vytyčení pojmů dialog a mediální dialog. V následujícím oddíle byla definována talk show a její pravidla, popsána byla také role moderátora v tomto pořadu. V kapitole 5.3 *Neverbální komunikace ve vázanosti na řeč moderátora* došlo k vysvětlení pojmů souvisejících s neverbální komunikací, pozornost byla zaměřena především na gestiku. Došlo taktéž k představení moderátora a analyzovaných pořadů.

Teoretická část práce se stala oporou části analytické. Analýze bylo podrobeno osm rozhovorů (čtyři z pořadu *Uvolněte se, prosím* a stejný počet ze *Show Jana Krause*) s celkem čtyřmi osobnostmi. První část rozboru se zabývala konverzační analýzou a byla částečně inspirována prací Martina Havlíka. Sledovaný vzorek byl v této části rozboru zkoumán v pěti kategoriích. Podstatou analýzy četnosti a poměru replik bylo srovnání počtu replik v jednotlivých rozhovorech a jejich rozdělením na tázací, netázací a výzvodé. Tázacím replikám se blíže věnovala analýza dotazování moderátora, v níž byly otázky Jana Krause rozděleny do dalších dílčích kategorií. Analýza délky promluv mluvčích se zaměřila na rozdělení času mezi moderátorem a jeho hostem. Dále byly analyzovány také reformulace a opakování slov moderátorem, a jeho humor a ironie v pořadech.

Při následné komparaci výsledků z jednotlivých částí práce bylo zjištěno, že se styl moderování Jana Krause změnil pouze v případě poskytování prostoru hostům k jejich promluvám. V pořadu vysílaném v televizi Prima dostali vždy více času k vyjádření se, než v *Uvolněte se, prosím*.

V druhé fázi práce byla porovnána gestika moderátora ve vázanosti na jeho řeč. Došlo při ní k rozdělení vybraných gest rukou Jana Krause na emblémy (symboly), ilustrátory, regulátory a adaptéry, které rozlišují Paul Ekman a Wallace V. Friesen. V analýze byla jednotlivá gesta popsána a na základě kontextu k nim přiřazen daný význam. Rozborem bylo zjištěno, že Jan Kraus používá ve svých pořadech ze zmíněných prvků zejména ilustrátory,

kteřé doprovází jeho verbální projev. Podrobnější komparace zaměřující se na rozdíly v užívání gest žádné podstatné výkyvy v jednotlivých pořadech nezjistila.

Je důležité podotknout, že se práce zabývala pouze analýzou vybraných problémů, nejde o komplexní vřled do dané problematiky. Zejména část práce zaměřující se na gestiku moderátora by se mohla ubírat dalšími směry, a to například mimikou moderátora, jeho posturikou či proxemikou.

V závěru je nutno dodat, že zjištěné výsledky není možné z několika důvodů generalizovat. Jedním z nich je v porovnání s množstvím epizod obou pořadů nízký počet sledovaných rozhovorů. Dalším faktorem vylučujícím zobecnění výsledků je sestřihání jednotlivých rozhovorů z přibližně třiceti minut na cca patnáct. Získaná data mohla být ovlivněna také psychickým rozpoložením moderátora a hostů, prostředím, časem a mnoha dalšími okolnostmi.

11 Seznam pramenů

UVOLNĚTE SE, PROSÍM – online

- Díly vysílané ve dnech 4. března 2005, 27. ledna 2006, 23. března 2007, 5. září 2008
- K dispozici na přiloženém CD

SHOW JANA KRAUSE – online

- Díly vysílané ve dnech 9. listopadu 2012, 8. března 2013, 14. února 2014, 9. listopadu 2016
- K dispozici na přiloženém CD

12 Seznam použitých zdrojů

Literatura

- ČMEJRKOVÁ, Světle (2003). Mediální rozhovor jako žánr veřejného projevu. In: *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 80-115. ISBN 80-200-1034-3.
- ČMEJRKOVÁ, Světle (2011a). Kontexty a situace mluveného projevu. In: ČMEJRKOVÁ, Světle a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia, 61-102. ISBN 978-80-200-1970-7.
- ČMEJRKOVÁ, Světle (2011b). Vyjednávání identit v přirozeném dialogu a v mediálním politickém interview. In: ČMEJRKOVÁ, Světle a Jana HOFFMANNOVÁ. *Mluvená čeština: hledání funkčního rozpětí*. Praha: Academia, 256-258. ISBN 978-80-200-1970-7.
- ČMEJRKOVÁ, Světle (2013a). Předmluva: Styl mediálních dialogů. In: ČMEJRKOVÁ, Světle et al. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 9-14. ISBN 978-80-200-2267-7.
- ČMEJRKOVÁ, Světle (2013b). Typy mediálních dialogů. In: ČMEJRKOVÁ, Světle et al. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 45-75. ISBN 978-80-200-2267-7.
- DANESI, Marcel (2013). *Encyclopedia of Media and Communication*. Toronto: University of Toronto Press. ISBN 978-1-4426-4314-7.
- DEVITO, Joseph Anthony (2008). *Základy mezilidské komunikace*. 6. vyd. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2018-0.
- HAVLÍK, Martin (2008a). Otázky Václava Moravce. In: *Člověk – jazyk – text: sborník z mezinárodní lingvistické konference konané u příležitosti životního jubilea prof. PhDr. Jana Kořenského, DrSc.: České Budějovice 18.-22. září 2007*. České Budějovice: Jihočeská univerzita, 195-199. ISBN 978-80-7394-075-1.
- HAVLÍK, Martin (2013). Dvojitý řád střídání replik mluvčích v televizních a politických debatách. In: ČMEJRKOVÁ, Světle et al. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 196-229. ISBN 978-80-200-2267-7.
- HIRSCHOVÁ, Milada (2013). *Pragmatika v češtině*. 2. vyd. Praha: Karolinum. ISBN 978-80-246-2233-0.

HIRSCHOVÁ, Milada a Jindřiška SVOBODOVÁ (2014). *Komunikační strategie v jednom typu mediálního diskursu: (televizní talk show)*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-4458-1.

HLADKÝ, Miroslav (1986). *Žurnalistika v televizi: Vysokoškol. učeb. pro stud. fak. žurnalist. a filoz. fak. stud. oboru 72-22-8 Žurnalistika*. Praha: Novinář.

HOFFMANNOVÁ, Jana a Olga MÜLLEROVÁ (2000). *Jak vedeme dialog s institucemi*. Praha: Academia. ISBN 80-200-0446-7.

HOFFMANNOVÁ, Jana (2013). Styl rozhovorů v televizních zábavních pořadech. In: ČMEJRKOVÁ, Světlá et al. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 129-175. ISBN 978-80-200-2267-7.

JÍLEK, VIKTOR (2005). *Lexikologie a stylistika nejen pro žurnalisty: studijní text pro distanční studium*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 80-244-1246-2.

JÍLEK, Viktor (2009). *Žurnalistické texty jako výsledek působení jazykových a mimojazykových vlivů*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci. ISBN 978-80-244-2218-3.

KŘIVOHLAVÝ, Jaro (1988). *Neverbální komunikace: Řeč pohledů, úsměvů a gest*. Praha: Státní pedagogické nakladatelství.

LEWIS, David (2010). *Tajná řeč těla*. Praha: Bondy. ISBN 978-80-904471-7-2.

MÜLLEROVÁ, Olga a Jana HOFFMANNOVÁ (1994). *Kapitoly o dialogu*. Praha: Pansofia. ISBN 80-85804-29-8.

MÜLLEROVÁ, Olga (2003). Rozhovor s hostem: žánr rozhlasového vysílání na pomezí interview a přátelského popovídání. In: *Jazyk, média, politika*. Praha: Academia, 116-156. ISBN 80-200-1034-3.

MÜLLEROVÁ, Olga (2013). Styl mediálních rozhovorů ve zpravodajství – specifika rozhlasových rozhovorů. In: ČMEJRKOVÁ, Světlá et al. *Styl mediálních dialogů*. Praha: Academia, 77-128. ISBN 978-80-200-2267-7.

NEKVAPIL, Jiří (2000). Etnometodologická konverzační analýza v systému encyklopedických hesel. *Češtinář*. Hradec Králové: Gaudeamus, **10**(3) 80-87. ISSN 1211-6874.

OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA (2007). *Praktická encyklopedie žurnalistiky a marketingové komunikace*. 3. rozš. vyd. Praha: Libri, ISBN 978-80-7277-266-7.

PEASE, Allan (2001). *Řeč těla*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-582-2.

REIFOVÁ, Irena (2004). *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál. ISBN 80-7178-926-7.

SEDLÁKOVÁ, Renata (2014). *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3568-9.

TIMBERG, Bernard (2002). *Television talk: a history of TV talk show*. Austin: Univerzity of Texas Press. ISBN 0-292-78175-X.

Internetové zdroje

CLAYMAN, Steven a John HERITAGE (2002). Questioning Presidents: Journalistic Deference and Adversarialness in the Press Conferences of U.S. Presidents Eisenhower and Reagan. *Journal of Communication* [online]. **52**(4), 749-775 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 1796-2021. Dostupné z: http://www.sscnet.ucla.edu/soc/faculty/clayman/Site/Publications_files/Clayman%20and%20Heritage%202002%20Questioning%20Presidents.pdf

ČTK (2011). Show Jana Krause se bude natáčet v Divadle Archa, Ponec opouští. In: *mediar.cz* [online]. 10.6. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: <https://www.mediar.cz/show-jana-krause-se-bude-natacet-v-divadle-archa-ponec-opousti/>

DRTINOVÁ, Daniela (2014). Interview. In: *DVTV* [online pořad]. Host Jan KRAUS. DVTV, 10. 1. 2015. Dostupné z: <https://video.aktualne.cz/dvttv/jan-kraus-spolecnost-je-vic-komunisticka-nez-si-mysli/r~94217524950d11e486b9002590604f2e/>

EKMAN, Paul a Wallace V. FRIESEN (1969). The Repertoire of Nonverbal Behavior: Categories, Origins, Usage, and Coding. *Semiotica* [online]. **1**(1), 49-98 [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: <https://1ammce38pkj41n8xkp1iocwe-wpengine.netdna-ssl.com/wp-content/uploads/2013/07/The-Repertoire-Of-Nonverbal-Behavior-Categories-Origins-.pdf>

HANUŠOVÁ, Anna (2017). *Řízení rozhovoru moderátorkami pořadu Interview ČT24* [online]. Olomouc. Bakalářská práce. Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: <http://library.upol.cz/ar1-upol/cs/csg/?repo=upolrepo&key=57522087727>

HAVLÍK, Martin (2008b). Poznámky k práci moderátorů televizních politických debat a rozhlasových interview. *Jazykovědné aktuality* [online]. **45**(1-2), 4-32 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 12125326. Dostupné z: <http://jazykovednesdruzeni.cz/JA0812.pdf>

HAVLÍK, Martin (2012). *Sekvenční a prozodické aspekty rozhovoru* [online]. Praha. Disertační práce. Univerzita Karlova. Filozofická fakulta [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: http://www.ujc.cas.cz/miranda2/export/sitesavcr/ujc/sys/galerie-download/oddeleni-stylistiky-a-lingvistiky-textu/Disertace_Havlik.pdf

KADERKA, Petr (2017). Gestika. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/GESTIKA>

KADERKA, Petr a Zdeňka SVOBODOVÁ (2006). Jak přepisovat audiovizuální záznam rozhovoru? Manuál pro přepisovatele televizních diskusních pořadů. *Jazykovědné aktuality* [online]. **43**(3–4), 18–51 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 1212-5326. Dostupné z: <http://ujc.dialogy.cz/?q=node/89>

KRAUS, Jan (2004). Interview. In: *Uvolněte se, prosím* [televizní pořad]. Host Jana BOBOŠÍKOVÁ. Česká televize, 27. 1. 2006. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/206562222000004/video/100300>

KRAUS, Jan (2004). Interview. In: *Uvolněte se, prosím* [televizní pořad]. Host Leoš MAREŠ. Česká televize, 4. 3. 2005. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/205562222000009/video/100458>

KRAUS, Jan (2004). Interview. In: *Uvolněte se, prosím* [televizní pořad]. Host Petra NESVAČILOVÁ. Česká televize, 23. 3. 2007. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/207562222000012/video/99234>

KRAUS, Jan (2004). Interview. In: *Uvolněte se, prosím* [televizní pořad]. Host Tomáš ŘEPKA. Česká televize, 5. 9. 2008. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/1176221164-uvolnete-se-prosim/208522161800027/>

KRAUS, Jan (2010). Interview. In: *Show Jana Krause* [televizní pořad]. Host Jana BOBOŠÍKOVÁ. FTV Prima, 9. 11. 2012. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=zZAY7kN306c>

KRAUS, Jan (2010). Interview. In: *Show Jana Krause* [televizní pořad]. Host Leoš MAREŠ. FTV Prima, 8. 3. 2013. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=266rzhKC-Pc>

KRAUS, Jan (2010). Interview. In: *Show Jana Krause* [televizní pořad]. Host Petra NESVAČILOVÁ. FTV Prima, 9. 11. 2016. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=1fp330Xav2g>

KRAUS, Jan (2010). Interview. In: *Show Jana Krause* [televizní pořad]. Host Tomáš ŘEPKA. FTV Prima, 14. 2. 2014. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=XVldBWEKI1M>

KRAUS, Jiří (1982). Moderátor. *Naše řeč* [online]. Praha: E. Šolc, **65**(4), 224 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?art=6351>

Krausmagazín: osobní stránky Jana Krause (2017) [online]. Krausmagazín. [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: www.krausmagazin.cz

MÜLLEROVÁ, Olga (1982). Otázka a odpověď v dialogu. *Slovo a slovesnost* [online]. Praha: Melantrich, **43**(3), 200-212 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 0037-7031. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?art=2834>

MÜLLEROVÁ, Olga (2004). Opakování a syntaktický paralelizmus v rozhovorech s muži a ženami v jednom z druhů institucionální komunikace. *Naše řeč* [online]. Praha: E. Šolc, **87**(3), 124-135 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 0027-8203. Dostupné z: <http://nase-rec.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=7776>

NEKULA, Marek (2017). Ironie. In: *CzechEncy – Nový encyklopedický slovník češtiny* [online]. Brno: Masarykova univerzita [cit. 31. 3. 2018]. Dostupné z: <https://www.czechency.org/slovník/IRONIE>

NĚMEC, Adam (2016). Prima otočila. Krausovu talk show s Bradym odvysílá bez úprav. In: *prima.cz* [online]. 27.10. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://zpravy.idnes.cz/prima-show-jana-krause-brady-herman-dub-/domaci.aspx?c=A161027_111103_domaci_ane

POKORNÝ, Jan (2010). Kraus o svém odchodu: Stanice, pro kterou jsem dělal, byla mým nepřítelem. In: *idnes.cz* [online]. 27. 5. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://kultura.zpravy.idnes.cz/kraus-o-svem-odchodu-stanice-pro-kterou-jsem-delal-byla-mym-nepritelem-1z1-/filmvideo.aspx?c=A100526_221748_filmvideo_jaz

ŠTÍCHA, František (1995). Otázky predikátové: inference, implicitnost a explicitní výrazy ilokučních funkcí II. *Slovo a slovesnost* [online]. **56**(3), 204-217 [cit. 31. 3. 2018]. ISSN 0037-7031. Dostupné z: <http://sas.ujc.cas.cz/archiv.php?lang=en&art=3638>

VNOUČEK, Petr (2010). Jan Kraus končí v ČT i s Uvolněte se, prosím. In: *tyden.cz* [online]. 26. 5. [cit. 26. 2. 2018]. Dostupné z: https://www.tyden.cz/rubriky/media/televize/jan-kraus-konci-v-ct-i-s-uvolnete-se-prosim_170254.html

13 Seznam obrázků

Obr. 1: Pozvání hosta nataženou rukou skrčenou v lokti na scénu	63
Obr. 2: Pozdrav potřesením si rukama	63
Obr. 3: Pobídnutí publika k potlesku ukázáním na hosta.....	63
Obr. 4: Pobídnutí k usazení se.....	63
Obr. 5: Zakončení rozhovoru nataženou rukou pokrčenou v lokti.....	64
Obr. 8: Naznačení pozice předmětu (1).....	64
Obr. 7: Naznačení pozice předmětu (2).....	64
Obr. 6: Naznačení pozice předmětu (3).....	64
Obr. 9: Naznačení pozice předmětu (4).....	65
Obr. 10: Naznačení pozice předmětu (5)	65
Obr. 11: Ukázání nataženým prstem na pozici předmětu	65
Obr. 12: Ukázání rozevřenou dlaní na pozici předmětu.....	65
Obr. 13: Naznačení velikosti předmětu	66
Obr. 15: Odlišení pozice dvou lokací posunkem (1).....	66
Obr. 14: Odlišení pozice dvou lokací posunkem (2).....	66
Obr. 17: Zdůraznění důrazu dvěma dlaněmi klepajícími do stolu	67
Obr. 16: Zdůraznění důrazu dlaní klepající do stolu	67
Obr. 18: Předání slova dlaní ukazující komunikačního partnera	67
Obr. 19: Zastavení promluvy dlaní natočenou směrem ke komunikačnímu partnerovi	68
Obr. 20: Gesto symbolizující zájem	68
Obr. 21: Pochvala poplácáním po ruce	69
Obr. 22: Dotknutí se stolu	69
Obr. 23: Dotknutí se pohovky	69
Obr. 24: Držení tabletu v rukou	69
Obr. 25: Držení sklenice.....	69

14 Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Přehled značek použitých v transkriptu.....	32
Tabulka č. 2 Poměr a počet replik moderátora a hosta	37
Tabulka č. 3 Poměr užití tázacích, netázacích a výzvnových replik moderátorem.....	40
Tabulka č. 4a Četnost dotazů a otázek moderátora	42
Tabulka č. 5 Poměr užití komplexních a složených dotazů	46
Tabulka č. 6 Poměr slov moderátora a hosta	52
Tabulka č. 7 Čas promluv moderátora a hostů.....	53
Tabulka č. 8 Počet reformulací	55
Tabulka č. 9 Počet zopakování části replik svých hostů moderátorem.....	56
Tabulka č. 10 Počet ironických a útočných/zesměšovacíh poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Petrou Nesvačilovou.....	57
Tabulka č. 11 Počet ironických a útočných/zesměšovacíh poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Janou Bobošíkovou.....	59
Tabulka č. 12 Počet ironických a útočných/zesměšovacíh poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Leošem Marešem.....	60
Tabulka č. 13 Počet ironických a útočných/zesměšovacíh poznámek a užití prostředku „chytání“ za slovo v rozhovoru s Tomášem Řepkou	62

15 Seznam příloh

Příloha č. 1 Přehled značek použitých v transkriptech

(následující přílohy jsou přiloženy na DVD)

Příloha č. 2 Transkript rozhovoru Jana Krause s Janou Bobošíkovou (ČT)

Příloha č. 3 Transkript rozhovoru Jana Krause s Janou Bobošíkovou (Prima)

Příloha č. 4 Transkript rozhovoru Jana Krause s Leošem Marešem (ČT)

Příloha č. 5 Transkript rozhovoru Jana Krause s Leošem Marešem (Prima)

Příloha č. 6 Transkript rozhovoru Jana Krause s Petrou Nesvačilovou (ČT)

Příloha č. 7 Transkript rozhovoru Jana Krause s Petrou Nesvačilovou (Prima)

Příloha č. 8 Transkript Jana Krause s Tomášem Řepkou (ČT)

Příloha č. 9 Transkript Jana Krause s Tomášem Řepkou (Prima, 9. 11. 2012)

Příloha č. 10 Video: rozhovor Jana Krause s Janou Bobošíkovou (ČT, 27.1.2006)

Příloha č. 11 Video: rozhovor Jana Krause s Janou Bobošíkovou (Prima)

Příloha č. 12 Video: rozhovor Jana Krause s Leošem Marešem (ČT, 4.3.2005)

Příloha č. 13 Video: rozhovor Jana Krause s Leošem Marešem (Prima, 8. 3. 2013)

Příloha č. 14 Video: rozhovor Jana Krause s Petrou Nesvačilovou (ČT, 23.3.2007)

Příloha č. 15 Video: rozhovor Jana Krause s Petrou Nesvačilovou (Prima, 9. 11. 2016)

Příloha č. 16 Video: rozhovor Jana Krause s Tomášem Řepkou (ČT, 5.9.2008)

Příloha č. 17 Video: rozhovor Jana Krause s Tomášem Řepkou (Prima, 14. 2. 2014)

16 Přílohy

Příloha č. 1

JK	označení moderátora
TŘ/LM/JB/PN	označení hosta
[nevím] [v té]	současně pronesené pasáže
=	okamžité navázání na repliku komunikačního partnera
<u>zase</u>	zdůraznění slabiky/slova
a:le:	protažení hlásky
hm ehe mm	hezitační a responzní zvuky
(.)	krátká pauza
(..)	delší pauza
(...)	dlouhá pauza
?	vysoké stoupanutí hlasu
,	mírné stoupanutí hlasu
.	klesnutí hlasu
Vyso-	nedokončení slova
<soutěž>	pasáž pronesená se smíchem
(nebo)	předpokládaný, ne dobře srozumitelný výraz
( )	nesrozumitelný výraz
((smích))	komentář přepisovatele

Tabulka č. 1 Přehled značek použitých v transkriptech